

BIBLIOTEKA

Melburnas latviešu biedrības BIBLIOTEKA

Montreālas Latviešu
Biedrības

ZINOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1996. GADA MARTS

MONTREALA, KVEBEKĀ

47. GADA GĀJUMS Nr. 3. (564.)

Melburnas
latviešu biedrības
BIBLIOTEKA

PAVASARĪ

Sen palu ūdeņi
 Jau aizklidusi jūrā,
 Dzied gaisos cīrulis
 Un jau tri svilpo strazds.
 Skan dārzos balti
 Sniegpulsteņu zvani,
 Caur bērzu dzīslām
 Sulu skurbums vird.
 Zem lazdām piekalnē
 Smej vizbuļziedu acis
 Un zelta mālēpe
 Jau saulei preti stīdz.
 Ir daba modusies
 No gaŗa ziemas miega -
 Drīz arājs rokā
 Arkla balstu tvers,
 Pār lauku pārstaigās
 Ar vieglām baltām kājām,
 Lai zeme gatava
 Ir graudus preti ņemt.
 Lai zeme gatava
 Un gatavas ir sirdis,
 Kad Lielais Sējējs
 Milestību sēj.
 Lai sazeļ tīrumi un ticība mums krūtīs,
 Ka preti ritdienai mūs vedis zemes spēks.

Ilmārs Zelmenis

DZIMTENEI PAVASARĪ

Ja tie pūpoli ir tādi paši,
 Ja vēl ledus tāpat upēs kūst,
 Bērziem sulas ja ir tikpat saldas,,
 Sala kruveši uz ceļa kraukšķot lūzt;
 Tad tā ir tā pati senā zeme,
 Cīrulis un strazds kur dziesmās mulst.
 Cīrulis un strazds, un gaiši rīti,
 Gaidu pilnu jausmu zilgans gais...
 Nē, tā zeme nevar sniegos palikt,
 Nedrīkst strauti izsīkt, ļaudis nīkt -
 Saules šūpolēm ar lielu, slaidu loku
 Lieldienu būs allaž iešūpot!

A. Bergmanis,
 Latvijas Republikas Totalitārisma seku
 dokumentēšanas centra galvenais
 speciālists

BRĀĻU DRAUDZES LATVIJĀ
 pēc II pasaules kara

Vēsturnieki, rakstot par brāļu draudžu darbību Latvijā, lielu uzmanību pievērsuši to darbībai Vidzemē 18. un 19. g. s. Brāļu draudze šeit bija vērā ņemams spēks, ar ko bija jārēķinās kā luterāņu baznīcai un muižniecībai, tā arī valsts orgāniem. (1) Neskatoties uz brāļu draudžu ietekmes mazināšanos, to darbība turpinājās arī 20. g. s., hernhūtiešu sludinātās idejas atstāja iespaidu uz latviešu tautas politisko un kultūralo dzīvi. Tas arī pastiprina interesi par brāļu draudžu darbību 20. g. s. Padomju laikā iznākušajā "Latvijas Padomju enciklopēdijā" par šo laiku sniegtā informācija ir lakoniska: "20. g. s. sākumā tās darbība apsīka" (2).

Plašākas ziņas atrodamas A. Švābes sastādītajā "Latvju enciklopēdijā":

"7. 11. 1914. diakonijas konferencē par 1. latviešu tautības tētiņu ievēlēja Jāni Malvesu, kas savas tiesības Latvijas laikā nodeva brāļu sadraudzības biedrībai Vidzemē ar centru Rīgā un 300 locekļiem, kuŗu rīcībā bija kādi 50 saicēšanas nami. Kurzemes brāļu draudzes izveido-

jās par atsevišķu konfesiju, kas saucās par Latvijas evaņģēlisko brāļu draudžu savienību." (3)

Laika biedru sniegtā liecība apliecināja, ka pastāvēja atšķirības starp Vidzemes un Kurzemes brāļu draudzēm. Lai izprastu hernhūtiešus, jāņem vērā, ka viņi, pirmām kārtām, rīkojās principa vārdā. Īpaša nozīme bija pārliecības saglabāšanai, ko stiprināja apziņa par vēsturisko saistību ar "asinslieciniekiem" (mokekļiem) senajā Romā un vēlākajiem "godavīriem", kuŗi cīnījās par savu taisnību. Saskaņā ar hernhūtiešu ideāliem ticība bija svarīgāka par labklājību. (4)

Rakstā galvenā uzmanība veltīta padomju varas iestāžu nostādnei pret Latvijas hernhūtiešiem pirmajos pēckaŗa gados, kad Kurzemē pastāvēja 16 draudzes (5), kuŗās pēc baptistu ziņām bija, apm., 3 tūkstoši locekļu. (6) Vēl draudzes eksistēja Vidzemē un 1 draudze Rīgā. (7) Igaunijā šajā laikā bija 54 draudzes (ziņas attiecas uz 1947. g.). (8) Informācija par Kurzemes hernhūtiešiem parādījās jau 1945. g. Latvijas Baptistu vadības ziņojumā. Tajā uzsvērts, ka Kurzemes brāļu draudzes izteikušas vēlēšanos pievienoties baptistiem. (9) Par atšķirīgu viedokli liecina H. AUDERA (no Liepājas) vizīte pie Reliģijas kultu lietu pilnvarotā V. ŠEŠKENA, kuŗa viņš interesējās par brāļu draudžu reģistrācijas iespēju. Tika runāts par hernhūtiešu darbības formu un atļauju organizēt vadošo centru Latvijā, jo no 1936. g. konferencē ievēlētās Padomes 5 cilvēku sastāvā patlaban Latvijā atradās 2 personas. Vidzemes un Kurzemes hernhūtieši bija pret apvienošanos ar luterāņiem un baptistiem. Tādēļ 1945. g. 31. dec. V. ŠEŠKENS lūdza Reliģijas kultu lietu padomes pie PSRS NP priekšsēdētājam I. POĻANSKIM norādījumus kā izturēties pret hernhūtiešiem. (10)

Viņa vietnieks J. SADOVSKIS 1946. g. 22. janvārī rakstīja V. ŠEŠKENAM, ka hernhūtiešu jautājums tiekot pētīts, ka "Pastāvēja brāļu draudžu reģistrācijas iespēja." (11)

Drīz pēc tam Latvijā viesojās I. POĻANSKIS un Padomes par krievu pareizticīgās baznīcas lietām priekšsēdētājs G. KARPŌVS. Iniciatīvu par šī jautājuma risināšanu izrādīja V. ŠEŠKENS. Viņš apsūdzēja dažus simtus hernhūtiešu pievienot pareizticīgo baznīcai. Padomes par krievu pareizticīgās baznīcas lietām pilnvarotā N. SMIRNOVA attieksme pret šo solījumu bija kritiska, jo hernhūtiešu skaits bija nenozīmīgs un, viņaprāt, tie pieslēdzās luterānismam. V. ŠEŠKENA solījumus viņš vērtēja kā mēģinājumus gūt piekrišanu priekšniecības acīs. Vēlāk V. ŠEŠKENS pārtrauca runas par hernhūtiešiem un nesolīja viņu nodošanu pareizticīgo baznīcai. Brāļu draudžu darbība turpinājās, jo mēģinājumi pievienot kādai citai konfesijai nebija izdevušies. Tas nenozīmēja, ka padomju varas iestādes būtu atsacījušās no sava nodoma, to apliecina arī tā laika dokumenti. (12, 13)

PSRS MP priekšsēdētāja vietniekam K. VOROŠILOVAM 1947. g. 12. decembrī I. POĻANSKIS nosūtīja pārskatu par hernhūtiešiem. Tajā tiek uzsvērts, ka, lai gan brāļu draudžu darbība ir ļoti aktīva, tomēr šai kustībai nav nopietnu panākumu, jo nepalielinās sekotāju skaits. Reliģijas kultu lietu padomes pārstāvji pie PSRS MP secina, ka nav pamata hernhūtiešus uzskatīt kā patstāvīgu baznīcu, jo viņi ir daļa no luterāņu baznīcas, un atsevišķie hernhūtiešu lūgumi draudzes reģistrēt tiks noraidīti. Viņu reģistrācija tika akceptēta vienīgi luterāņu draudžu filiāļu ietvaros. (14) Tādējādi varēja ar luterāņu mācītāju palīdzību aktīvāk iedarboties uz hernhūtiešiem un likvidēt viņu īpatnības. Tās kopienas, kuŗas atteiktos reģistrēties kā luterāņu draudžu filiāles, tiktu likvidētas. (15, 16)

LPSR MP priekšsēdētājam V. LĀCIM tikai 1947. g. 20. decembrī izsūtīja dokumentu, kuŗā PSRS MP lietu pārvaldnieks J. ČADAJEVS lūdz divu nedēļu laikā paziņot viedokli par brāļu draudžu reģistrāciju. V. LĀČA attieksmi raksturo piezīme, kuŗa izdarīta uz dokumenta:

"b. OSTROVAM

Lūdzu parunāt ar b. ŠEŠKENU un PELŠI.

Es personīgi piekritu b. POĻANSKA priekšlikumam. Sagatavojiet atbildi." (17)

To sagatavoja 1948. gada sākumā, kuŗā uzsvēra, ka tikai 9 hernhūtiešu draudzes atsakās pievienoties luterāņu baznīcai. Pieminēja arī neveiksmīgos mēģinājumus hernhūtiešus pievienot baptistu vai pareizticīgo baznīcai. Viņš neieteica aizliegt brāļu draudžu darbību, jo nelegālā statusā tās savu darbību turpinās, kas varētu pat veicināt to popularitāti kā varas iestāžu vajātai konfesijai. Dokuments noslēdzās ar frazi, ka tuvākajā lai-

kā ir jāvienojas par veicamajiem pasākumiem, lai bez sāpēm brāļu draudzes likvidētu kā patstāvīgu baznīcu. LPSR MP priekšsēdētājs atbalstīja priekšlikumu hernhūtiešus pievienot luterāņu baznīcai. (18) V. ŠEŠKENA sagatavotajā atbildes projektā uzsvērts, ka tas nav tuvāko dienu jautājums, jo vēl nepieciešams veikt dažus pasākumus. (19) Dokumenti liecināja, ka padomju varas iestāžu pārstāvji hernhūtiešu likteni bija jau izlēmuši.

Hernhūtiešu draudzes vēl 1948. g. vidū turpināja sarunas ar Reliģijas kultu lietu pilnvaroto. V. ŠEŠKENS sarunās ar brāļu draudžu vadību paziņoja, ka tās kā patstāvīgas draudzes pierēģistrētas netiks, bet viņus pievienos evaņģēliski luteriskajai baznīcai.

Hernhūtieši prasīja atļauju katrai draudzei patstāvīgi izlemt - vai pāriet pie luterāņiem, ar kuriem bija nesaskaņas pagātnē, vai arī pie baptistiem, kuri sapulces viņi apmeklēja un kuri uzskatīja par savam garam tuvākiem. Pēc sarunām ar luterāņu un baptistu vadību hernhūtieši noturēja sapulces, kur pieņēma lēmumu apvienoties ar baptistiem. Hernhūtiešu vēlmēm piekrita Latvijas baptistu vadība, un V. ŠEŠKENS iebildumus hernhūtiešiem neizteica, jo šādi rīkoties bija ieteicis Reliģijas kultu lietu Padomes priekšsēdētāja vietnieks. (20)

Reliģijas kultu lietu pilnvarotā nākošā kvartāla atskaitē lasāms, ka baptistu bīskaps Baltijā N. LEVINDANTO 8. septembrī saņēmis aizliegumu pievienot brāļu draudzes evaņģēliski kristīgajai baptistu baznīcai. (21) Tas gan neatturēja daudzus no hernhūtiešiem jau 1948. g. beigās iekļauties baptistu draudžu darbībā. (22) Šajā laikā, t. i., 1948. g. 12. novembrī, vēl bija saglabājušās 8 brāļu draudzes Liepājas apriņķī. Taču arī tās jau uzsāka sarunas par pāriešanu evaņģēliski luteriskās baznīcas pakļautībā, (23) jo V. ŠEŠKENS bija norādījis, ka hernhūtiešiem iespējama tikai apvienošanās ar luterāņiem vai likvidācija.

Vienlaicīgi tika doti norādījumi archibīskapam G. TŪRAM aktivizēt luterāņu baznīcas darbību šajā formā. Pēc norunas ar T. TŪRU Baznīcas Ģenerālā Sinode izdeva lēmumu par brāļu draudžu uzņemšanas noteikumiem (24). Lēmums bija jāizskaidro visām brāļu draudzēm. Mācītāja kandidātam H. Kalniņam bija jāapbraukā katra kopiena un jāveic šis darbs. Pēc tam kopienas, kuras izrādīs vēlēšanos pievienoties luterāņiem, varēs pierēģistrēt, bet pārējās tiks atlaistas. (25,26)

Šis darbības rezultātā 1948. g. beigās Dunikas, Nicas, Priekules un Aizvīķu hernhūtiešu kopienas kā filiāles tika iekļautas evaņģēliski luteriskajā baznīcā. Atlikušās 4 kopienas savu darbību pārtrauca tādēļ, ka tām nebija savu telpu. Reliģijas kultu lietu pilnvarotais J. RESTBERGS vēl piedevām uzsvēra, ka **pastāv hernhūtiešu darbības iespēja pie evaņģēliski luteriskās baznīcas, tādēļ viņus nedrīkst atstāt bez pastāvīgas uzraudzības.** (27)

Tas, ka šie vārdi nebija bez pamata, apliecina LK(b)P CK propagandas un aģitācijas nodaļas vadītāja O. STRODA informācija 1949. g. septembrī, ka hernhūtieši mēģina izveidot nelegālu draudzi. (28) Netika gan norādīta tās konkrēta darbības vieta. Par Kurzemes hernhūtiešu stāvokli pēc iekļaušanas Latvijas evaņģēliski luteriskajā baznīcā liecina Liepājas Grobiņas prāvesta baznīcas iecirkņa 1951. g. jūlija atskaite, kurā uzsvērts, ka:

"Kurzemes brāļu draudzes savu darbību ir izbeigušas un likvidējušās (29), izņemot Dunikas Golgātas brāļu draudzi, kas cieši saaugusi ar luterisko Baznīcu." (30)

Liepājā aktīvi darbojās arī draudze "Krusta" baznīcā. (31) Tomēr šajā laikā savu darbību bija izbeiguši visi brāļu draudžu sludinātāji. (32) Pēc brāļu draudžu darbības izbeigšanas 1948. g. liela daļa to locekļu kļuva par luterāņiem vai baptistiem. Šajā laikā brāļu draudzes darbojās arī Vidzemē. Tomēr jau 1931. g. studenta architekta K. LIEPIŅA pētījumi liecina, ka no 133 saiešanas kambaļiem atlikuši vēl, apmēram, viena trešā daļa (ap 40 namiņiem). (33)

Brāļu draudzes savu darbību turpināja arī pēc 2. pasaules kara. Saglabājušās 1947. g. rakstītas ziņas par Vidzemes brāļu draudžu lūgšanu namiņiem: "Tie celti no brīvprātīgiem ziedojumiem un talkām, un, kur senāk bieži noturēti dievkalpojumi, bet pēdējos pārdesmit gados... 3-6 reizes gadā. Šie lūgšanas nami iekārtoti evaņģēlisko kultu vajadzībām, tur atrodas, vai arī uz sienām uzgleznotas svētbildes, krucifiksi, kulta vajadzībām ie-

kārtota maza kancelīte, altāra galds, dažreiz harmonijs, kas atvieto ērģelītes."

Šajā laikā Latvijas evaņģēliski luteriskā baznīca lūdza reliģijas kultu lietu pilnvarotajam pierēģistrēt bijušo hernhūtiešu namiņus - Valkas apr. Plāņu pag. "Krapes" mājas, Madonas apr., Vecgulbenes pag. "Spalvu" mājas un Alūksnes apr., Lejasciemā, Rīgas ielā Nr. 11. Lūgums tika pamatots ar to, ka luterāņu draudzēm dievnamī nepieciešami, lai darbotos vietās, kur tie bija kāra laikā sagrauti. (34) Diemžēl, ziņas par Vidzemes brāļu draudzēm ir salīdzinoši skopākas nekā par Kurzemes hernhūtiešiem. Tomēr archīvu materiāls sniedz informāciju par viņu darbību. Piemēram, Raunas ev.-lut. draudzes Lieduliešu lūgšanas namiņa dalībnieki griezās pie archibīskapa G. Tūra ar lūgumu, lai novērstu viņiem nodarīto Raunas draudzes mācītāja J. ZUNDES pārestību, kurš 1949. g. 8. februārī atbrauca un patvarīgi paņēma draudzes harmoniju. Tāpat tika izteikta neizpratne, kāpēc mācītājs aizliedza darboties dāmu komitejai, kurā bija lūgšanas namiņa gādniece un kopēja.

Namiņu apmeklējušie draudzes locekļi lūdza izskaidrot, kāpēc nedod atļauju noturēt dievkalpojumus bez mācītāja. Mācītāja nepieciešamības gadījumā tiek izteikta vēlme aicināt Smiltene draudzes ganu. (35) Saglabājusies vēstures liecība apstiprina hernhūtiešu darbību 40. g. beigās pēc iekļaušanas evaņģēliski luteriskajā baznīcā.

Rīgas brāļu draudzes darbība (36) tiek apskatīta atsevišķi, lai gan vēsturiski tā bija cieši saistīta ar Vidzemes brāļu draudzēm. 1945. g. baptisti, aprakstot Latvijas hernhūtiešus, Rīgas brāļu draudzi raksturoja kā luterāņu draudžu locekli, kurā notur atsevišķus dievkalpojumus. (37) Evāņģēliski luteriskā baznīcas sistēmā Rīgas brāļu draudze pilnīgi iekļāvās 1947. g. 21. decembrī. (38)

Nepamatots būtu apgalvojums, ka Rīgas brāļu draudzei cieši sakari ar Latvijas evaņģēliski luterisko baznīcu izveidojās padomju laikā. Jau Latvijas Republikas laikā Rīgas brāļu draudze uzturēja ciešus kontaktus ar luterāņu baznīcu. 30. g. beigās kā pastāvīgi Rīgas brāļu draudzes darbinieki kalpoja mācītāji E. RUMBA un A. SVALBE. (39) Tomēr līdz 1947. g. 21. decembrim Rīgas brāļu draudzi **nevarēja uzskatīt par luterāņu draudzi.** Par to liecina kāda draudzes locekļa jautājums evaņģēliski luteriskās brāļu draudzes dibināšanas sapulcē: "**Vai Evāņģēliski luteriskās Brāļu draudzes garīgais vadītājs ir tas pats, kas Brāļu draudzes tētiņš?**" (40), norādot, ka draudzes darbības iepriekšējā posmā nevar pārspīlēt evaņģēliski luteriskās baznīcas ietekmi.

Evaņģēliski luterisko brāļu draudzi uzdeva organizēt māc. kand. H. KALNIŅAM, kurš tika apstiprināts par draudzes garīgo vadītāju. Sapulcē tika izvirzīts jautājums par Kalēju ielas Nr. 8 nama piederību Brāļu draudzei. Brālis O. DIMITRIS (41) paskaidroja, ka nams nacionalizēts, bet dievkalpojuma telpa nodota brāļu draudzei bezmaksas lietošanā. (42) Pierēģistrēta tā tika 1948. g. 21. jūlijā ar Nr. 588. (43) Nākošā gada 25. februārī šo namu draudze pārņēma no Kirova rajona Dzīvokļu pārvaldes beztermiņa un bezmaksas lietošanā ar saistību nepieļaut reliģisko ceremoniju veikšanu tādiem kulta kalpotājiem, kas nav reģistrēti pie Reliģijas kultu lietu pilnvarotā J. RESTBERGA. (44) Neskatoties uz nama nodošanu draudzes lietošanā, jau 1949. g. 11. ceturksnā atskaitē J. RESTBERGS uzsvēra, ka draudzē vēl saglabājusies "sektantisma dvēselīte". Tādēļ draudzi nepieciešams pārvietot uz kādu no evaņģēliski luteriskajām baznīcām, lai namu lietderīgi izmantotu citiem mērķiem. (45) Nākošā kvartāla atskaitē norādīts, ka brāļu draudze pārvietota uz Reformātu baznīcu. (46) Par Rīgas brāļu draudzes darbību saglabājušās liecības arī nākošajā 1950. g., kad Baznīcas Virsvaldes 14. febr. sēdē prāvests P. KLEPERIS pieminēja mācītātāja kandidāta H. KALNIŅA darbību. Kā spilgtu piemēru viņš minēja H. KALNIŅA vārdus: "Sarkanās Zvaigznes visātrāk krit un dziest." Piedevām Staļina 70 gadu jubilejas dievkalpojumā māc. kand. H. KALNIŅŠ sakomplektēja viru sekstetu, kas dziedāja dziesmu, kurā vairākas reizes atkārtojās vārdi: "Dievs, dod spēku uzvarēt grēku!" (47) H. KALNIŅŠ 3. martā, atspēkojot apvainojumus, pārļāboja un izskaidroja tekstu, uzsvaŗot, ka: "*Ticīgie, kas grēkus uzvar, ir valsts stiprākais balsts un pamats.*" (48)

Neskatoties uz padomju varas nelabvēlīgo attieksmi, šī savdabīgā evaņģēliski luteriskās baznīcas draudze turpināja darbu arī turpmākajos gados.

Informāciju par bijušajiem hernhūtiešiem sniedz dati, kuŗi saglabājušies sarakstos, kas radušies sakarā ar draudžu reģis-

trāciju pie evaņģēliski luteriskās baznīcas. Balstoties uz tiem, var noskaidrot brāļu draudžu locekļu vecumu.

Vecuma grupas, gadi.	Ev. lut. brāļu draudze KLINTS		Ev. lut. brāļu draudze NĀCARETE		Ev. lut. brāļu draudze BETĀNIJA		Rīgas ev. lut. brāļu draudze	
	skaitliski	procentos %	skaitliski	procentos %	skaitliski	procentos %	skaitliski	procentos %
16 - 19	1	5	---	---	---	---	---	---
20 - 29	3	15	6	30	3	15	3	13,62
30 - 39	4	20	4	20	1	5	3	13,62
40 - 49	5	25	3	15	7	35	2	9,08
50 - 59	5	25	3	15	4	20	7	31,78
60 - 69	2	10	4	20	4	20	5	22,70
70 - 79	---	---	---	---	1	5	2	9,08
vidējais vecums	42,25		41,45		49,45		50,31	
daru sniedzēju skaits	20		20		20		22	
draudzes locekļu skaits	22		29		40		47	
sarakstu sastādīšanas datums	1948.g.12.dec.		1948.g.12.dec.		1948.g.21.nov.		1947.g.21.dec.	
atsauces	49		50		51		52	

Materiālu trūkuma dēļ informācija iegūstama vienīgi par tiem draudžu locekļiem, kuri bija parakstījuši reģistrācijas lūgumu. Pilnīgs priekšstats iespējams vienīgi par evaņģēliski luterisko brāļu draudzi "KLINTS", kuras dalībnieku vairākums snieguši ziņas par sevi. Kaut arī daudzas draudzes sastāvēja no cilvēkiem, kas bija vecāki par 40 gadiem, tas nenozīmēja, ka jaunieši tās būtu ignorējuši. Piemēram, evaņģēliski luteriskajā brāļu draudzē "NĀCARETE" vecumu grupā no 20 - 29 gadiem bija vismaz 6 cilvēki. Uzmanību saista arī draudzes locekļu dzīves vietas. Rīgas evaņģēliski luteriskajā brāļu draudzē visi locekļi bija rīdzinieki. Stāvokli pārējās draudzēs raksturo sekojošās tabulas:

Ev. lut. brāļu draudze "NĀCARETE"			Ev. lut. brāļu draudze "KLINTS"			Ev. lut. brāļu draudze "BETĀNIJA"		
	sk.	proc. %		skaitl.	proc. %		skaitl.	proc. %
Asītes pag.	3	15	Aizvīķu pag.	12	60	Nīcas pag.	18	90
Vecpils pag.	1	5	Gramzdas pag.	3	15	Pērkones pag.	2	10
Virgas pag.	1	5	Vaiņodes pag.	5	25			
Priekule	6	30						
Gramzdas pag.	2	10						
Priekules pag.	3	15						
Vaiņodes pag.	4	20						
atsauce	53		atsauce	54		atsauce	55	

Tas arī parāda kādu pagastu iedzīvotāji apmeklēja atlikušos Liepājas apr. ev.-lut. brāļu draudžu namus. Neskatoties uz nelabvēlīgiem apstākļiem, bijušie hernhūtieši tomēr mēģināja turpināt savu darbību. Rīgas ev.-lut. brāļu draudzes saraksts sniedz ziņas par draudzes locekļu nodarbošanos. Tajā norādīts, ka kopējo dalībnieku skaitu veido 7 nestrādājošie, 5 pensionāri, 2 mājsaimnieces, mācītāja kandidāts, adītāja, stiklinieks, studente, sētnieks, pedagogs, sanitāre, šuvēja. (56) Tas liecina, ka draudzē bija apvienoti visdažādāko profesiju un sabiedrības slāņu pārstāvji. Apskatīti Latvijas Valsts archīva (turpmāk LVA) materiāli sniedz plašāku informāciju par Kurzemes brāļu draudzēm. Tādējādi jāsecina, ka Kurzemē hernhūtiešu kustība šajā laikā bija spēcīgāka nekā Vidzemē.

PSRS varas iestādes nevēlējās reģistrēt hernhūtiešu draudzes, ņemot vērā to nozīmi Latvijas vēsturē. Kādreizējā Vidzemes tautas kustība bija parādījusi savu spēju darboties nelegālos apstākļos. Bez tam, izvirzot augstas morālas prasības no kristietības viedokļa, hernhūtieši varēja ietekmēt noteiktas tautas daļas mentalitāti varas iestādēm nelabvēlīgā virzienā. Tas veicināja padomju funkcionāru vēlmi panākt brāļu draudžu darbības izbeigšanu.

Iecere realizējās periodā, kuŗu J. RESTBERGS bija nosaucis par "visādu mazo sektu likvidācijas laiku Latvijas PSR." (57) Praktiski tas izpaudās hernhūtiešu reģistrācijas aizliegumā un draudžu iejaušanu padomju varas stingri kontrolētās ev.-lut. baznīcas sastāvā. Tā rezultātā notika lielākās daļas brāļu draudžu pašlikvidācija. Neskatoties uz nelabvēlīgiem apstākļiem 20. g. s. 50. gados, brāļu draudzes aktīvi darbojās Rīgā (58) un Liepājā (59). Tās savu darbību kā luterāņu baznīcas draudzes turpina arī mūsdienās. (60) □

1. G. Straube. Vidzemes brāļu draudžu kustības piekritēju skaita dinamika. / LPSR Zinātņu Akadēmijas Vēstis - 1988. - Nr. 6, 63. lpp.
2. Latvijas Padomju Enciklopēdija - 2. sēj. - R., 1982. - 100. lpp.
3. Latvju enciklopēdija (A. Švābes red.), 4. grām., Stokholma, 1950., 293./294. lpp.
4. A. Apinis. Neprasot atļauju. R., 1987., 27./28. lpp.
5. LVA 1448. f., 1. apr., 239. l., 53. lp.
6. Turpat, 27.1., 16. lp.
7. Turpat, 239.1., 53. lp.
8. Turpat, 243.1., 7. lp.
9. Turpat, 230.1., 177 a. p. lp.
10. Turpat, 239.1., 59. lp.
11. Turpat..., 55 o. p. lp.
12. LVA 1452. f., a. apr., 54.1., 60. lp.
13. N. SMIRNOVS sniedza ziņas par brāļu draudžu vēsturi. Viņš rakstīja, ka hernhūtiešu pie pārejas pareizticībā noveda nesaskaņas ar

luterāņu baznīcu. Pēc D. BALOŽA vadītā lūgšanas nama (Rīgā) slēgšanas 1845. gada 24. janvārī, 120 hernhūtieši pārgāja pareizticībā. Hernhūtieši ar pareizticīgo baznīcu vienojās, ka dievkalpojumus latviešu valodā veiks atsevišķā baznīcā. N. SMIRNOVS uzskatīja, ka brāļu draudzes atrodas Rīgā un Latvijas ziemeļu daļā (ap 20), īpaši Valmieras apriņķī. LVA 1452. f., a. apr., 54. l., 58. lp.

14. Te sava ietekme bija PSRS MP 1944. g. 19. novembra lēmumam Nr. 1603 "Par kārtību reliģijas kultu lūgšanu ēku kārtību". Dokumentā tika uzskaitītas reliģiskās konfesijas, kuŗas var pierēģistrēt draudzes. Lēmumā hernhūtiešiem šādas tiesības nebija paredzētas. M. Vilcan. Prikaz I propovedj sposobi mobilizacii resursov v godi voini//Otečestvennaja istorija. - 1995. - N. 3. - 79 c.

115. LVA 1448. f., 1. apr., 243.1., 8-9. lp.

16. I. Pojanskis hernhūtiešus raksturoja kā luterāņu pietisma restaurētājus un modernizētājus. Gandrīz visi hernhūtieši bija luterāņu draudžu locekļi, izpildīja tās kultus un vadīja pēc tās norādījumiem. Hernhūtiešu darbības formas bija lūgšanu sapulces, bibeles stundas, lūgšanas nedēļas un "atmodināšanas nedēļas". Tas tika veikts lūgšanu namos vai ticīgo viensētās. Atmodināšanas sapulcēs piedalījās 3 galvenie oratori. Pirmais orators drūmākajās krāsās uzsvēra grēcīgās pasaules attēlu un kritizēja sliktus cilvēkus. Otrs runāja par atmaksu, kāda seko par grēkiem, piedevām runa noritēja tādā tonī, ka klausītāji izjuta bailes. Trešais runāja par Dieva ciešanām un viņa mīlestību pret cilvēkiem. Viņi arī aicināja uz "atmodu" un reliģiozitātes atdzimšanu. LVA 1448. f., 1. apr., 243. 1., 8-9. lp.

17. LVA 270. f., 1.-5. apr., 338. 1. lp.

18. Turpat... 7.-8. lp.

19. Turpat... 5. lp.

20. Turpat 244. 1., 312. lp.

21. Turpat... 39.-40. lp.

22. 1948. g. novembrī sastādītais Liepājas apr. brāļu draudžu raksturojums:

a) kopiena "KLINTS" Aizviķu pagasta Smaizos, izveidota 1892-94. g., kopienā 25 cilvēki. Lūgšanas nams ir akmens (celtne), nepieciešams kapitālais remonts. Sludinātājs M. DIŽGALVIS.

B) Kopiena "BETĀNIJA" Nicas pagastā, izveidota 1901. g., kopienā 40 cilvēki, 1913. g. uzcelts koka lūgšanas nams, kas pašlaik ir izremontēts. Sludinātājs E. GRIETĒNS.

v) kopiena PRIEKULES pilsētā, izveidota 1906. g., kuŗā ir 50 cilvēki. Lūgšanas nams uzcelts 1910. g.. Sludinātājs K. ŽIVARTS.

g) kopiena "GOLGĀTA" Dunikas pagastā, izveidota 1919. g., kopienā 25 biedri. Lūgšanas nams koka, kas uzcelts 1933. g.. Sludinātājs J. JAUNCIEMS.

d) kopiena "OŠANKA" Nicas pag., izveidota 1930. g.. Kopienā 26 cilvēki. Dievkalpojumi norisinās viensētā "BRIEŽI". Sludinātājs M. KEPALS.

r) kopiena "LIBANUS" Vaiņode, izveidota 1906. g., kuŗā ir 25 cilvēki. Lūgšanas nams nodedzināts kara laikā un dievkalpojumi notiek personīgajā mājā. Sludinātājs J. GERSKE.

ž) kopiena "TABORA" Virgas pagasta Paplakā, kas izveidota 1910. g., kuŗā kopskaitā ir 22 cilvēki. Lūgšanas nams sagrauts kara laikā un dievkalpojumi notiek personīgajā viensētā. Sludinātājs J. PUKURS.

z) kopiena Krotas pagastā, izveidota 1930. g., kuŗā ir 23 locekļi. Lūgšanas nama nav un dievkalpojumi notiek viensētā. Sludinātājs ir V. REMES.

LVA 1448. f., 1. apr., 43.-44. lp.

24. Brāļu draudzi uzņēma ev.-lut. baznīcā ar noteikumu, ka tās par savu vienīgo mācības pamatu atzīst Vecās un Jaunās derības kanoniskās grāmatas, apustuļu, Nikejas un Atanasijas ticības apliecības, Mārtiņa Lutera Katķismu u. c. Vienprātības grāmatā sakopotos rakstus, ev.-lut. Baznīcas satversmi, kā arī šo draudžu dievkalpojumiem jānotiek pēc ev.-lut. Baznīcas agendas. LVA 1448. f., 1. apr. 51.1., 97. lp.

25. Turpat, 39.-40., 43.-44. lp.

26. Jau iepriekš tika izformētas vai slēgtas hernhūtiešu draudzes - Rīgā, Pāvilstā, Ventspilī, Kuldīgā, Dundagā, Burtņiekos un "CIĀNAS" un "OZOLNIEKU" kopienās Rīgas apr.

LVA 1448. f., 1. apr., 244. 1., 57. lp.

27. Turpat... 57. lp.

28. LVA SPDN 101. f., 12. apr., 73. 1., 40. lp.

29. Kurzemes brāļu draudžu nostāju raksturoja Priekules Ev.-lut. Brāļu draudzes "NĀCARETES" 1952. g. 23. augustā draudzes sēde, kuŗā nolēma par darbības izbeigšanu. Viņi izteicās, ka nevēlās iekļauties ev.-lut. draudzē un uzskata darbību un kalpošanu Priekules "NĀCARETES" draudzē I. Sudmaļa ielā 3 par izbeigtu.

LVA 1448. f., 1. apr., 40. 1., 13. lpp.

30. LVA 1448. f., 1. apr., 186. 1., 51. lp.

31. Turpat, 41. 1., 34. lp.

32. Turpat, 186. 1., 51. lp.

33. J. A. Šmits "Būt vai nebūt Brāļu draudzei Latvijā?"/ Brāļu draudzes vēstnesis 1939. g. - Jaunajā gadā - 2. lpp.

34. LVA 1448. f., 1. apr. 50. 1., 22. lp.

35. Turpat, 20. 1., 18. o. p. lp.

36. Rīgas brāļu draudzes saiešana nodibināta 1819. g., bet lūgšanas namiņš Kalēju ielā 8 ir iesvētīts 1830. g..

Brāļu Draudzes Vēstnesis - 1939. g. - Jaunajā gadā - 16. lp.

37. LVA 1448. f., 1. apr., 230. 1., 35.-40. lp.

38. LVA 1448. f., 2. apr., 25. 1., 3. lp.

39. Brāļu draudzes vēstnesis - 1939. g. - Jaunajā gadā - 17. lp.

40. LVA 1448. f., 2. apr., 25. 1., 3. lp.

41. Iepazīties ar draudzi palīdz tās locekļu biogrāfijas. Viens no Rīgas hernhūtiešiem bija O. DIMITRIS (dzimis 1877. g. 8. nov. Vecpiebalgas "GREIVAROS"). Vēlāk O. DIMITRIS apmeklēja pagasta skolu, pēc tam izglītību turpinājis apgūt pašmācības ceļā. Iesvētīts 1894. gadā, Pēterpilī. Jezus baznīcā, kur vēlāk darbojās arī kā sekretārs. Savlaik bija arī latviešu bēgļu komitejas loceklis. Pēterpilī 27 gadus viņš nostrādāja uzņēmumā par virpotāju. No 1923. g. septembra strādāja mēbeļu galdniecībā, kur beidzamā laikā veica sētnieka pienākumus.

1929. g. iestājās Brāļu draudzē kā aktīvais biedrs. Virstētiņš R. Bērziņš 1933. g. iecēla un apstiprināja par Rīgas saiešanas nama garīgo darbinieku. 1945. g. ev.-lut. Baznīcas virsvalde uzlika par pienākumu kārtot Brāļu draudzes saimnieciskās lietas (1947. g. 22. dec.).

LVA 1448. f., 2. apr., 25. 1., 6. lp.

42. Turpat..., 3. lp.

43. Turpat..., 10. lp.

44. Turpat..., 12. lp.

45. LVA SPDN 101. f., 12. apr., 73. 1., 28. lp.

46. Turpat..., 56. lp.

47. LVA 1448. f., 1. apr., 21. 1., 57. lp.

48. Turpat..., 54. lp.

49. LVA 1448. f., 2. apr., 38. 1., 1. lp.

50. Turpat, 40. 1., 1. lp.

51. Turpat, 43. 1., 1. lp.

52. Turpat, 25. 1., 2. lp.

53. Turpat, 40. 1., 1. lp.

54. Turpat, 38. 1., 1. lp.

55. Turpat, 43. 1., 1. lp.

56. Turpat, 25. 1., 2. lp.

57. LVA SPDN 101. f., 12. apr., 73. 1., 28. lp.

58. LVA 1448. f., 1. apr., 61. 1., 131. lp.

59. S. Ginteres, I. Zālīte. Ieskats Latvijas evaņģēliski luteriskās baznīcas vēsturē pēc otrā pasaules kara. // Ceļš. - 1995. - 103. lp.

60. Baznīcas gada grāmata 1995. gadam. - R., 1994. - 291., 303. lpp.

Veronika Janelsiņa

MANA AGRĀ BĒRNĪBA. REVOLŪCIJA

No cikla "Pašsarunas"

Es atveju durvis un saku:

"Ja nebūtu tas trakais, dzīve būtu skaista."

"Kāds trakais?"

"Nu, traks cilvēks."

Uz parka daļu, kur mitinājās trakais, mēs parasti vairījāmies iet. Dažreiz viņš, balti tērptu kopēju pavadībā, staigāja pa parka grantētiem celiņiem. Nedabīgi smējās. Pats ar sevi sarunājās.

"Tu teici, ka viņš gāja kopēju pavadībā."

"Jā, viņu apsargāja kopēji."

"Varbūt viņš sarunājās ar kopējiem."

"Iespējams."

"Tad taču nelogiski apgalvot, ka viņš sarunājas pats ar sevi."

"Mēs, bērni, to labi novērojām. Slēpdamies parka krūmos. Tuvumā iet nedrīkstējām, jo pieaugušie apgalvoja, ka tāds traks cilvēks ir neapņēnināms."

Tā bija skaistākā parka daļa un tur bija tāds neglītums."

Vēlāk Latvijas mazpilsētiņas bērniem bija grūti iestāties, ka apelsīnu koki var augt lielās mucās, zem stikla jumta. Un ka tāda vieta saucās oranžerija..

Bērni klasē sminēja.

Latvietis ir liels sminētājs. Ja viņš ko nesaprot, viņš izgudri smin. Man patīk šī latviešu izgudriba. Taču cilvēks ar pašlepnumu. Nekāda vergu tauta.

Krievu laikā par sminēšanu neviens vien latvietis dabūja galu. Neattīstītais krievs baidījās smīnu. Par nevainīgu smīnu krievs nogalināja cilvēku.

Ir cilvēki, kuŗiem ir sminīgas sejas, bez sminēšanas. Tos visus krievi izkāva.

Gribēju pakavēties pie skaistās telpas ar apelsīnu kokiem. Un atkal noklidu uz nelāgo krievu. "Tā ir mana svaidīgā daba", es saku.

"Nesvaidies. Ievēro robežas."

"Nosacītās robežas pazūd mākslinieciskais moments."

"Kā tā?"

"Nu, tā."

Sastopoties ar mazpilsētas sminošiem bērniem, es nolēmu stāvēt klusu.

"Tu taču sēdēji, kad stāstīji savus stāstus par oranžerijām un apelsīnu kokiem, kas aug mucās. Tādā gadījumā varēji teikt: "Es sēdēju klusu."

"Atceros kādu gadījumu, kad izgudris tulkotājs pārtulkoja no latviešu valodas uz angļu: "Es ciešu klusu" par "I suffer silent" un bija lepns uz savu aplamo tulkojumu.

Latvietis nezina arī, ka ir oranžerija. Viņš pazīst tikai vārdu - dreifūzis. Ar tulkošanu ir Dieva darbi.

Reiz es jautāju savā klasē, ko bērni grib labāki dzirdēt, vai stāstu par oranžeriju, vai par trako. Vairums vēlējās stāstu par trako.

Par trako es nelabprāt stāstīju. Man uzmetās zosāda, kad atcerējos trako, kas dzinās man pakaļ pa grantētiem parka celiņiem. Es skrēju bez elpas un iekritu akāciju krūmā. Varbūt tā nebija akācija. Varbūt, bija kāds cits koks. Bet man patika vārds akācija.

Atmetu ar roku akāciju kokam. Un braucu tikai uz priekšu."

"Tu teici, ka skrēji. Un nu pēkšņi brauci."

"Es skrēju."

"Turpini."

"No kurās vietas?"

"No trakā skrējiena vietas."

"Trakais dzinās man pakaļ. Man pietrūka elpas. Es paslēpos aiz koka stumbra. Trakā soļi aizdīpēja pretējā virzienā. Es stāvēju un vēroju vāveres. Tās veikli pārlēca no zara uz zaru.

Biju aizmirsusi jau trako. Pēkšņi kāds mani sagrābj no muguras puses. Es atskatos. Un tur viņš stāv uz parka celiņa. Viņa acis ir pierietējušas asinīm un seja nedabīgā zaļā krāsā."

"Stop. Stop; tu teici, ka kāds tevi sagrābis no muguras puses. Un pēkšņi grābējs stāv uz parka celiņa."

"Tu esi nožēlojams reālists," es saku. Un pārtraucu stāstu.

Man uzmetās zosāda no iedomas vien, ka trakais mani varētu sagrābt no muguras puses. Un tu te analizē nesvarīgus sīkumus. Kurš, kur grābšanas reizē stāvējis, vai sēdējis."

"Notikumiem jārisinās ticamības kārtībā."

"Es ignorēju tādu ticamību. Trakais stāvēja uz parka celiņa un viņa seja bija zaļā krāsā."

"Tas ir skats no televīzijas komerciāla," es saku.

"Nē, no mana stāsta par trako uz grantēta parka celiņa."

"Izbeidz šo stāstu par trako. Stāsti par apelsīnu kokiem zem stikla jumta."

Es atcerējos lielisko antiskās mākslas muzeju Berlīnē. Hitlers bija savācis un novietojis augstgrieztu stikla telpā vai pus Atēnu tempļu un tempļu fragmentu. Tie izskatījās daudz iespaidīgāki, kā kādreiz redzēti dabā.

Arī apelsīnu koki manas bērnbības oranžerijā bija brīnumaini skaisti. Nevienā apelsīnu dārzā es tādus kokus vairs nesatiku.

Kādu dienu visi jaukumi pārtrūka.

"Revolūcija," vecāki teica. Negantā, postīt kārā revolūcija.

Piedzēruši cilvēki auroja ap mūsu māju. Mūsu ārdurvis bija aizbultētas un ķēde aizvilka priekšā. Mēs sēdējām sakņupuši tumsā un gaidījām tālākus notikumus. Laukā ārdijās revolūcija. Biju ziņkārīga, kāda tā isti izskatās. Varbūt, kā trakais parka dārza mājā. Varbūt, kā milzīgs pūlis trako. Tādu traci viens pats trakais nevarēja sataisīt.

Nožvadzēja durvju ķēde. Iebāzās kāda roka ar degvīna blašķi. Trakais nedabīgi kļiedza. Draudēja. Tas ir tas no parka mājas. Gaidīju, ka parādīsies balti tērptie trakā sargi. Saņems ārpātīgo ciet un vedīs atpakaļ uz parka māju. Nevienš sargs neaparādījās. Nu jau auroja vesela armija trako. Pudeles plīsa, mestas pret sienu. Tāda bija revolūcija.

Pēkšņi māte iekliedzās: "Kur puika?"

Brāja mūsu vidū nebija. Neprātīgais puika. Ar savu ģimnazista cepurīti galvā viņš ziņkārīgi jaucās pūlī. Un tagad viņš bija tur laukā. Nakts tumsā. Kur ārdijās revolūcija.

Tēvs grasījās iet laukā. Meklēt puiku. Māte atturēja.

Nē, tajā naktī brālim nekas nenotika. Vēlāk citā pasaules malā viņu nogalināja tie paši trakojošie postītārie maniaki, kas nomocīja un iznīcināja pusi latviešu tautas. Un tagad vēl pēc 80 gadiem asinskārie zemzīlveki tupēja uz robežas un gaidīja izdevīgo brīdi. Kāds mazās latviešu tautiņas nelāgs nodevējs, tur, Maskavā, noziedzniekiem šo brīdi apsolīja. Drīzu. Un drošu.

Sameklēju grāmatu plauktā Akurātera attēlu. Gluži cilvēciņa seja. Kāds velns viņu didīja sacerēt dumjo "internacionāli"? Ar ko krievi piebļautīja pus pasaules.

Nākošā ritā viss bija klusu. Pārradās brālis. Tēvs viņu nopēra. Mēs vienmēr vēl baidījāmies atstāt māju. Par spēlēšanos parkā nebija runas. Uz vakara pusi dzirdējām jātniekus aulekšojam ap māju. Tie izrādījās labdabīgi. Bija atsūtīti apturēt revolūciju.

Tēvs aizgāja līdz pils pagalmam. Apskatīja postījumus. "Tur izskatās, kā tirgus laukumā," tēvs teica.

Jātnieki vienmēr pipkoja revolūciju. Tieši laupīšans brīdi jātnieki bija ieradusies.

Es arī bailīgi aizvilkos līdz parka sūpolēm. Parkā dziļāki iet neuzdrošinājos. Varbūt revolūcija tur bija kaut kur paslēpusies. Nekādu aurošanu gan vairs nedzirdēju. Varbūt kopēji to bija iespundējuši parka mājā. Varbūt sasējuši. Aizbāzuši muti.

Visapkārt mētājas sasistas pudeles. Bija uzmanīgi jālaipo, lai nesagriestu pēdas. Kājās man bija balti šņorzābaki. Māte rātos, ja tos sagraizītu uz stikla lauskām.

Slēpjoties aiz krūmiem, novēroju pils pagalmu. Tur notika divainas lietas. Cilvēki kaut ko nesa un krāva čupā pils priekšā. Pa starpām jādelēja jātnieki. Kāds saskatīja mani un nesās uz manu pusi. "Tīš. Prom." jātnieks man rupji uzkliedza. It kā es būtu vista. Iznācu klajā un dūšīgi skaidroju: "Tur tās rožu gatves galā ir mana māja. Es tur dzīvoju. Vakar te bija revolūcija. Vai jūs to ievērojāt? Es viņu pazīstu. Viņš dzīvo parka mājā. Pagājušo nakti viņš taisīja lielu troksni. Mēs sēdējām tumsā un klausījāmies. Likās, ka vairākas revolūcijas tur trakoja. Gribēja tikt iekšā mūsu mājā. Nu, traks cilvēks. Ārpātīgs," es piemetināju.

Man gribējās vēl pastāstīt par brāli. Ka tas vēl pārradās un tēvs viņu nopēra. Jātnieks neko lielu nevēlējās mani uzklaustīt. Pagrazoja ar pirkstu, sapipkoja zirgu un aizāja.

Un es saucu vēl pakaļ:

"Man viss ir zināms. Es viņu pazīstu. Personīgi. Revolūciju. Mēs bieži satiekamies uz parka celiņa. Man nav no viņa bailes," es braši dūšojos. Lai tāds jātnieks nedomā, ka satīcis muļķi.

Oranžerijas stiklotie logi bija izsisti. Mucas ar apelsīnu kokiem apgāstas. Mēbeles no pils telpām sadragātas gulēja pagalmā. Spoguļi sasiti. Puķu klombas izbradātas.

Revolūcija bija apklususi. Sākās kārtības ieviešana.

Ziņkārīgi jaucos pūlī. Aplūkoju postījumus. Iegāju oranžerijā. Trakais te sevišķi bija ārdijies. Aprīnoju viņa spēku. Kā viņš spēja izkustināt tik milzīgas mucas?

Pagalmā čupā krājās spoguļu gabali, salauzti krēsli. Cilvēki nesa atpakaļ salaupītās lietas. Kāds turēja rokās ierāmētu cara ģimeni. Pazīnu labi bārdaino, simpātisko kungu un kundzi ar bērniem. Arī mūsu mājā tāda bilde karājās. □

VAI PĀRI TĀLUMIEM SPOŽU TILTU CEĻAM?

Kāpēc es izvēlējos tādu tematu? Vai pāri tālumiem spožu tiltu ceļam? Tālums varbūt laika un arī vietas nozīmē. Atzīmējot Katrīnas DV nodaļas 45 gadus, turpat pusgadsimtu, varbūt būtu labi pārskatīt aiztecējušos laika ūdeņus. Celt tiltu pāri laikam un līdz ar to arī vietai, jo pusgadsimtenis mūs ir pārcēlis arī citā vidē - pāri jūrai. Šodien taisām tiltu pāri laikam, taisām tiltu pāri ūdeņiem.

Pagājušo vasaru, pēc apciemojuma Latvijā, dzejniece Indra Gubiņa uzrakstīja šādu dzejoli:

Vai sevi mānām?

Šogad neredzēju liepas ziedam.

Jūnijs Latvijā bija auksts.

Par agru no turienes aizbraucu, par vēlu atbraucu šeit.

Varbūt man vajadzēja palikt.

Ne jau liepu dēļ vien!

Bija tik labi redzēt,

kā pļavas un grāvmalas zied.

Bet ja vairs tikai puķes,

birzis un mākoņi saista,

ja tikai mežā vai jūras malā

var izjust, ka dzimtene skaista -

ja vairs nezīnu, tiešām vai mīlu

to zemi un tautu, kāda tā tagad,

bail kļūst pašai no sevis.

Varbūt arī no citiem.

Pāri tālumiem spožu tiltu ceļam

Ar Ave Sol un ar Zilēm.

Bet tas kā jūrā rāmā mēnessvitra,
ar iemestu gliemežvāku sajaucams..

Varbūt arī ar mīlestību sevi mīnām,
jo netiekam vairs isti projām,
ne atkal iekšā tajā dzīvē.

Krastmalā sašķīda
pusgadsimta sapņi.
Uz mēness staru tilta
pagātnes jūrā stāvam.

Pārī tālūmam spožu tilto ceļam. Prātā nāk atstāstījums no kādas sarunas, kas dzirdēta Latvijā. "Pieci glieti, labi gērbti jaunieši iekāpj autobusā un, ierīkojušies sēdekļos, kādu brīdi vervēlē krieviski. Pēc brīža dzirdu, paklusām sarunājas skaidrā latviešu valodā. Tikai viens no viņu kompanioniem ir krievs. - Puiši, vai jums jārunā krieviski savā zemē? - Normāli. Kas tur slikts? Jā, mēs esam latvieši, un tad? Pēc pieciem gadiem te diez vai vairs rīkos dziesmu svētkus un svinēs Jāņus. Priekš kam mums iecirsties ar savu latviskumu? Atvainojiet, bet tas ir stulbums. Nu, pret tik stipru pārliecību grūti ieblīst." Citāts beidzas. Vai sasauksimies ar šiem jauniem latviešiem?

Vai esam cēlušī gaisa pilis? Kā tas ir noticis? Kas mūs ir veidojis šos piecdesmit gadus, šajā un viņā pusē? 1944. gada 11. oktobris. Rīga klusa, kā apgūlusies, negribas teikt - izmirusi. Ielas noklātas zaļu, sausu paklāju, kas sažuvis saulē no daudzo lopiņu mēsliem, kuŗi gājuši nedēļām Rīgai cauri, redzot to pirmo reizi savā mūžā. Rīga smaržo pēc siena, tikai soļu nedzird nemaz. Tie aplāpēti uz mikstā, siltā, zaļā un sausā paklāja. Braucēji aizbraukuši, palicēji slēpjas pagrābos. Bariņš puīšu un meiteņu ar mugursomām uz pleciem iet garām Brīvības piemineklim. Tas aplāts ar zariem, puķēm, vārpām un visu, ko aizējošā tauta varējusi atstāt ziedam savai zemei. Aplāts pāri uzrakstam Tēvzemei un Brīvībai. To vairs neredz. Universālveikala logs izsists, miltu maiss pa pusei atraisījies un izbiris. Grūti pateikt, kam būtu sakāmas ardievas - Rīgai, zemei, vai pametamai dzīvei.

Otrā pusē, mēnesi vēlāk novembris. Ir auksts rudens laiks, skaidras mirdzošas zvaigznes. Palicēji zina, kas viņus gaida: pratināšana, terors, bailes. Mājas jau nacionalizētas, istabai izcelti logi, aizvestas mēbeles un saimniecības lietas, pat izrauta visa elektriskā iekārta. Labības vairs apcirkņos nav, lopi prom.

Tā sākās mūsu atšķirīgās dzīves. Vai kāds brinums, ka esam kļuvuši atšķirīgi. Ne maize un trūkums ir radījis šīs atšķirības. Tādi apstākļi ir bijuši abās pusēs. Bet mums bija ticība, cerība un mīlestība. Mūsu tēvzemē nedrīkstēja būt ticība, cerība un mīlestība. Tā bija izravējama, aprokama, iznīcināma ar visām saknēm. Un tāpēc no mūsu mīļajiem otrā pusē nāk šādas rūgtas rindas:

Kā tu esi novājējusi, zeme!
piedodiet paēdušie,
omulīgi sēdošie
uz kailajām saknēm.

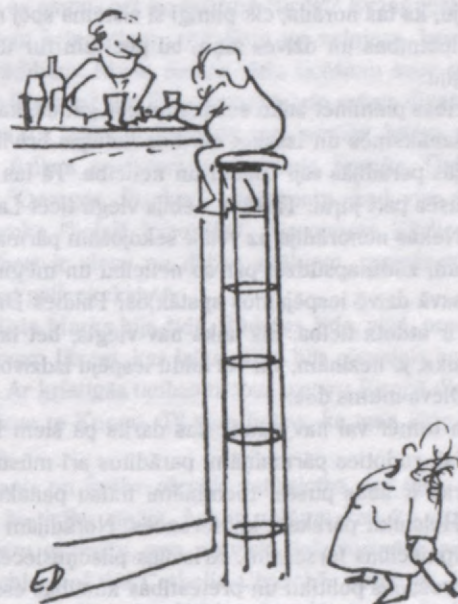
Zemei izspiedušās ribas.
piedodiet garām skrejošie,
ekskursantiski brinošie,
Kā tie koki vēl turas, -

Zeme izstiepusi rokas pret debesīm.

Komūnisms ir iedzudinājis dziļas psiholoģiskas brūces tautas dvēselē. Vēsturiski latviešu dzīves ziņa sakņojās tautas gara mantās un kristīgā ticībā. Pret šīm garīgām vērtībām tad arī tika vērsti pirmie uzbrukumi. Pēc tam individu bija jāpazemo. Pazemošana rada nevarības sajūtu, mazvērtību, nedrošību. Tā atņem pašpaļāvību sev un savam spriedumam. Atņemot mājas un īpašumus, cilvēku padara par kļaidoni. Nevienam nekas nepieder, vai viss pieder visiem, un tādēļ ņemt nav grēks. Esam laimīgi, ka mums nebija jāpadodas šai cilvēka cieņas postošai sistēmai. Tāda liekas šodienas Latvijas pēc 1987. un vēlāko gadu cerībām un sajūsmas. Toreiz rakstīja, ka latvieši ir atguvuši pašapziņu un drosmi. Apziņa, ka mums nav vairs ko zaudēt toreiz lika izslīties un skatīties ienaidniekam izaicinoši acīs.

Gvelfas vidusskolā bija kāds skolotājs, kas mācīja Krievijas vēsturi. Kad vajadzēja mācīt par 1917. g. revolūciju un tās izraisītām sekām, viņš aicināja uz skolu cilvēkus, kas bija ar komunistu sistēmu iepazīnušies. Tā arī man tur radās izdevība piedalīties. Reiz kāds skolēns jautāja: kā tas nākas, ka visur, kur

DAŽĀDA TEMATIKA - ED. KEIŠS

Tur tā lieta, lejā nokāpt ir daudz grūtāk!

Cilvēkam patīk "zāģēt"

Pavasaris tuvojas. - Kad arī lielāks vējš, es vienmēr eju pastaigāties.

Kādos apstākļos dzīvo, tādiem piemērojas

nodibinājusies komunistu sistēma, cilvēku stāsti par apstākļiem ir tik līdzīgi. Dzirdot tikai stāstu vien, nevar pateikt, vai cilvēks nāk no Ķīnas, Albānijas, Latvijas vai Kubas. Toreiz es skolēnam atbildēju, ka tas norāda, cik pilnīgi šī sistēma spēj noārdīt katras tautas ipatnības un dzīves ziņu, lai pēc tam tur uzdēstītu savu ideoloģiju.

Gribas pieminēt laiku sešdesmitajos gados, kad, pulcējoties savās sanāksmēs un izsakot cerības Latvijas brīvības atdzimšanai, sejas parādījās sāji smaidi un neticība. Tā tas ir bijis tautai abās pusēs pāri jūrai. Tiesām, nebija viegli ticēt Latvijas atdzimšanai. Nekas nenorādīja uz vēlāk sekojošām pārmaiņām. Tāpēc, vai varam kādu apsūdzēt par šo neticību un mēģinājumu iekārtoties savā dzīvē iespējamos apstākļos? Paldies Dievam, šodien mums ir atdota ticība. Šis laiks nav viegls, bet tas ir ļoti nozīmīgs laiks, jo nezinām, vai vēl kādu iespēju izdzīvot un celt savu valsti Dievs mums dos.

Un tomēr vai nav daudz kas darīts pa šiem bezcerību gadiem, lai, rēdoties pārmaiņām, parādītos arī mūsu darba augļi. Un darīts ir abās pusēs. Piemināmi mūsu panākumi iesniegumiem Helsinku pārskata konferencēs. Norādījām uz deportācijām, rūpniecības fōrsēšanu, Krievijas pilsoņu ieceļošanu; skolu pārkrievošanas politiku un pretestības kustības esamību. Tādus iesniegumus DV Kanadā izdarījuši vismaz 7 reizes. Sekoja Kopenhāģenas tribunāls un Brīvības kuģa brauciens. Likām arī Kanadas valdībai izlabot valodu karti, kuŗā starp pasaules valodām latviešu, igauņu un lietuviešu valoda jau bija pazudusi. Izdotas brošūras. Vienu reizi pat uztraucām Ladas pārstāvniecību, jo darbībā pret to bijām pieaicinājuši Auto strādnieku arodbiedrību. Ikgadus rīkojām 10. decembrī Apvienoto nāciju Cilvēku tiesību dienas demonstrāciju ar melnajiem baloniem un ziņām par apcietinātiem brīvības cīnītājiem Latvijā. Pieminot šogad DV 50 gadu pastāvēšanu un Katrīnas nodaļas 45. gadskārtu, jāsaka, ka lielu daļu no šī darba darījuši DV Kanadā un vēl sevišķi mināmi Sv. Katrīnas pilsētas vanagi un vanadzies. Darbība nav pārtraukta, tā turpinās, jo Krievija, liekas, mūs tik ātri neaizmirst. Ir gan mainījusies pati darbība. Neviens to nezina labāk kā mūsu vanadzies ar daudzajām stundām, pavadītām palīdzības darbā. Darbi vēl paplašināmi, tagad apzināmies, ka palīdzībai Latvijā jāveicina arī tautas ēlpa - tautas kultūra.

Katram palīdzības saņēmim jāsaturs arī grāmatas, nodarbības bērniem, notis un visu citu, kas palīdz celt pašcieņu pret sevi, pret ģimeni un pašcieņu pret savu tautu.

Informācija Kanadas valdībai turpinās. Izdodam un piesūtām visiem parlamenta locekļiem *Baltic Focus*. Nav šaubu, ka parlamentāriešiem nav laika lasīt garus aprakstus par notikumiem Baltijas valstīs, bet, ja izvedam akciju par iespēju Baltijas valstīm iestāties NATO, kā, piem., G-7 konferencē Halifaksā (1995. g. pavasari), tad valdības pārstāvim drusku jāpašķirsta izdevums, lai vismaz zinātu, ko tam vēlētajam atbildēt. Ir arī skaidrs, spriežot pēc sarakstes, ka mēs neesam vienīgie, kas pūlas apgaismot stāvokli Baltijas valstīs. To vēl arvienu dara arī Krievija.

Darbs darīts un latvieši riskējuši ar savu brīvību un dzīvību arī otrajā pusē. Piemināmi nacionālo komunistu jeb Berklava laika gadi. Rietumu pasaulē nonāca 1972. g. Latvijas komunistu vēstule par latviešu kultūras iznīcināšanu. Vēlāk - 45 latviešu iesniegums Apvienotām nācijām. Bija svarīgi daudzie brīvības cīnītāji - partizāņi pēc Otrā Pasaules kara, Helsinku '86 grupas darbība, demonstrācijas no 87. līdz 91. g., Rolands Silaraups, Žanis Skudra, Gunārs Freimanis, Gunārs Astra un simtiem citu, kuŗu vārdus varējām minēt kā pierādījumu tautas apspiešanai.

Uz brīdi iedomāsimies, ka, atstājot Latviju un izklistot pa visu plašo pasauli, latvietis kā labs immigrants būtu tūlīt iekļāvis vietējā sabiedrībā. Tad mums nebūtu ne baznīcu, ne biedrību, nebūtu dziesmu svētku, grāmatu, laikrakstu. Es iedrošinos teikt, ka nebūtu neatkarīgas Latvijas, jo pēc starptautiskiem likumiem, ja okupācija pastāv jau 30 gadu un nav radusies neviena protestētāja balss, tad tā jau ir kļuvusi likumīga.

Kas tad ir iegūts? Vai tad iegūts ir tik maz? Vai nav atrasts ceļš kalnup atpakaļ uz Eiropu? Vai mums nav palīdzīgu roku Eiropas ziemeļu valstīs, kaut vai pašaisardzības nolūkos, bet ir? Latvija ir atguvusi neatkarību, Pasaules valstīs ir gatavas to uzņemt savā saimē. Mums ir dota iespēja tagad izveidot savu latvisko izglītību. Kaut gan zinām visi, kas esam apciemojuši Latviju, cik viegli turienes ļaudis pāriet uz krievu valodu. Arī viens

otrs no šejienes dižojas, ka Latgalē varējis sarunāties krieviski, jo viņš, lūk, prot šo valodu. Vai neredzam, tagad atjaunosos jūntus. Ir sievas, kas palikušas vienas ar 5 bērniem, kas saka: grūtības? Ja ir grūti, lai brauc uz Sibīriju. Kamēr mums būs tādas sievas, mēs nepazudisim.

Pasaules presē un forumos par mūsu valsts stāvokli izteikti daudz labu un atzinīgu vārdu. Citu valstu un sevišķi Austrumeiropas valstu vidū Baltijas valstis vienmēr atzīmētas kā dzīvot spējīgākās. Par ko tad mēs zūdamies paši? Kā Eduards Berklāvs saka, izeja ir meklējama mūsos pašos, ikvienā no mums. Viņš piemetina, ka latviešu vidū ir pietiekoši godīgu cilvēku, kuŗiem var uzticēt valsts vadību un kam tautas intereses ir pirmā vietā. Visjaunākais ir atteikties no ciņas un nogriņt bezcerībā.

Nav šaubu, ka pašlaik visdegošākais jautājums ir latviešu tautas pārdzīvošana. Tāpēc uzlabojama tautas fiziskā un garīgā veselība. Gribas sākt ar atgādinājumu, ka šodien, vēl šīnī gadu simtenī, Latvijas apstākļos tautas pārdzīvošanu nenoteiks ciņas kaujas laukā pret uz mācošo ārējo ienaidnieku, bet garīgā veselība ģimenē un skolās. Latviešu tautas dzīves ziņa balstās uz diviem stūrakameņiem: tautas gara mantām un kristīgās ticības mācībām. Tautas dziesmās parādas latvieša dvēseles izpausme. Pozitīvā nozīmē latvietis ir izturīgs, pacietīgs un darbu mīlošs indivīds. Tikumi ir satiecība, labestība, pašpaļāvība, apkārtnes tīrība un priecīgs prāts. Kristīgā ticība mācījusi latvietim sirds skaidrību, godīgumu, pazemību, ticību Dievam un papildinājuši mīlestību, kas jau sastopama tautas dziesmās, ar savu kristīgo tulkojumu. Pie latviskās audzināšanas pieder arī apziņa, ka garīgās veselības labad darbam seko svētki, kā to jau māca kristīgās ticības trešais baušlis. Svētdienām jāatšķiras no darbdienām, tradīcijas palīdz izvērtēt dzīves norises. Latvijas neatkarības laikā šīs dzīves vērtības bija skolas un mājas audzināšanas pamati. Taisni tagad latviskā dzīves ziņa un kristīgā ticība nav vairs atslēgas un varam brīvi rīkoties.

Un te liels darbs mūsu tēviem pāri jūrai abās pusēs. Tēvi IR daļa no tautas un viņu pienākums IR (un te nav vietas vārdam arī) gādāt par tautas pārdzīvošanu un ģimeni. Ir pienākums audzināt jaunos latviešus, dot viņiem līdzī dzīvei gudro padomiņu, veidot viņu dvēseli un atstāt saviem dēliem un mazdēliem šo tik svarīgo mācību par viņu pienākumu. Pārstrādājusies māte to vairs nespēj. Zentas Maurīņas vārdiem runājot, "mātei nepieciešama ikdienas vismaz stunda savrūpības un ārējā klusuma, lai tā neuzskatītu bērnu par nastu, bet par dāvanu". Mātes pagurums un viņas nesvarīgā loma arpus mājas sienām ir iemesls mūsu mazajām ģimenēm. Sieviete Latvijā atsakās no ģimenes palielināšanas. Ir spiedīga vajadzība ģimenei atdot goda vietu latviešu sabiedrībā, tādu, kāda tā bija latviešu vecajā lauku sētā. Latviešu bērniņš būs tas, kas nākotnē gādās par latviešu tautas un kultūras turpināšanu.

Un ticībai jābūt, cietai un aklai ticībai latviešu tautas izdzīvošanai, tāpat kā bērnam, kas tic Ziemassvētku vecītim. Un vai tad Ziemassvētku vecīša nav? Ir, jo citādi jau zem eglītes nebūtu tik daudz dāvanu. Arī 1919. g. neatkarība bija tikai ticība, neprātīga ticība dažu cilvēku sirdīs, bet šī ticība pārvērtā istenību. Cilvēkam ir savāds prāts: ja vezums nekust, neviens nav ar mieru pieķerties. Citādi ir, ja tas sācis kustēt. Tad plecu netrūkst. Vai Latvijai tagad priekšā ir mazs pakalniņš? Vai tauta otrajā pusē to tā izjūt?

Vēl gribas pieskārties divām aplamībām, ar kuŗām tērējam savu laiku un spēkus un drupinām savu tautu. Pirmkārt, mēs neesam bijuši vergi 800 gadus. Feodālā sistēma pastāvēja visā Eiropā, ne tikai Latvijā. Mūsu liktenis nav bijis nežēlīgāks, kā tas ir bijis poļiem. Dienvidaustrumeiropas tautām vai spāņiem, jeb īriem Otrkārt, par daudz savu tautu kritizējam. Cik bieži dzirdams - latvieši kašķīgi. Cik daudz mēs pazīstam citas tautas? Ko mēs zinām par igauņiem? Zinu tikai tik daudz, ka igauņu grupas viena ar otru nerunā, vēl vairāk lietuvieši. Dzīvojot mazā pilsētīnā, to pašu var teikt par kanadiešiem. Svarīgi ir uz ārpusi būt vienotiem. To uzsvērt nekad nebūs par daudz. Esam viena tauta. Kas zina, vai mūsu it kā radītās atšķirības nav piespēlētās no ārpuses.

Tautai pašai tomēr būs jāglāb sevi. Mēs, ārzemēs būdama neliela grupa, varam tikai drusku piepalīdzēt. Latvijā daudz kā trūkst, bet ir pietiekami dedzīgu cilvēku, kas strādā un ir ar mieru strādāt dotajos apstākļos un izdara brīnumus. Latviešu dzīves ziņa vēl arvienu ir sastopama skolotājos un vecākos. Vēl

arvieni tautā ir cilvēki, kas saprot, ka skaistākās lietas pasaulē nav par naudu pērkamas. Liekas, ka vismaz puse no skolotājiem strādā ar ideālismu un vēlēšanos upurēties kā garīgi, tā materiāli. Meklēsim radniecīgas dvēseles, vairosim vienību un saprašanos. Man prātā nāk personīgi satikti cilvēki, kas varbūt nav plašākai sabiedrībai pazīstami, bet kas izstaro labestību: Rīta Liepiņa, Maija Bruģe, Baštiku ģimene, Kaļvu un Rotbergu ģimenes, Anna Zoldnere, Alfrēds Geidāns, Pēteris Lazda, Ilga Stieciņa, Silva Kalna, Normunds Ezerģails, Armands Brože. Ar jums droši vien netrūks daudz gaišu cilvēku vārdu. Ir jaunie latvieši, kas ar mīlestību sirdī cinās par savas tautas likteni. Ir jaunatne, kas kopj un tira savu zemi, jūrmalu, mežus, Latvijas bagātību un skaistās vietas. Bērni kopj savas skolas un dēsta kokus.

Nu esmu pie beigām. Nobeidzot, gribu atgriezties pie sākuma citāta: "Priekš kam mums iecirsties ar savu latviskumu?" 14 gadīgais Antons domā citādi. Uz jautājumu - kādus latviešu varopus tu zini, viņš braši atbild - Zigerists un Kostanda. - Bet tie nemaz nav latvieši. - Nezinu, nezinu, bet Kostanda apcietināja Rubiku. - Un Zigerists? - Zigerists dod visiem. Vot tā!

Cik liksim darīt citiem? Mums citas izejas nav, taisisim tiltu, cik spožu iespējams, atceroties mūsu atsevišķos likteņus. Atcerēsimies vēstules, kuņas rakstīja septiņdesmitajos gados: "Šis viņš šis novads sāk atgādināt taigu. Ir tā, it kā mūsu dzimtajai zemei būtu pāri gājis mēris. Par mūs zemes ipašniecēm kļuvas krievu muižas. Latvietis pataisīts par nomādu." Esam panākuši pašu galveno, panākuši pašnoteikšanos. Pagātnes darbība un upuri nav bijuši velti. Vai tad tagad mēs, latvieši, tur un šeit, apstāsimies? Vai, tiešām, milam to zemi un tautu, kāda tā tagad? Jautāsim to sev un savai tautai pāri tiltam. Jādomā par rakstnieku Jāni Jaunsudrabiņu, kam pirmais un labu laiku vienīgais lasāmais materiāls bija no siļķes atbrīvots avizes gabaliņš. Un vai viņš nekļuva par rakstnieku? Ir labi, ka dzīvē pienāk nozīmīgi brīži, kā šodien Daugavas Vanagu 45. gada svētki, kad pasēžam un atlicinām laiku šādām pārdomām un varbūt nonākam pie slēdziena ar Ārijas Elksnes vārdiem:

Jo galvenais ir zemei derēt
Un derēt cilvēkiem uz tās,
Lai aiziedami varam cerēt:
Mūs dziesmai tālāk jālokās. □

Elma Miniats,
runa Sv. Katrīnās

FORUMS: vērojumi, pārdomas, piezīmes

VECI STĀSTI JAUNĀ IZLAIDUMĀ Velns un pekle joprojām biedē ļaudis

Dziedot dzimu, dziedot augu,
Dziedot mūžu nodzivoju.
Dziedot nāvi ieraudzīju
Paradizes dārziņā.

T. dz.

Pēdējā laikā man bieži bijis jādomā, kālab divi izcili latviešu intelektuāļi - kādreizējais sūtnis Vašingtonā Dr. Alfrēds Bilmanis un rakstnieks, vēsturnieks prof. Dr. Arveds Švābe - jauzdami tuvojamijs dzīves drāmas pēdējo cēlienu, pieņēma katoļticību. Vai viņi to darija paši no sava prāta, vai kāds viņus pierunāja un pārliecināja? Ko ar ticības maiņu viņi cerēja iegūt? Labāku likteni aizmūžā?

Nav tālu tas brīdis, kad arī man būs "jānoslēdz grāmatas", un tālab laiks palūkoties, ar kādu bilanci pārkāpšu tik maigi dēvēto mūžības sliekšni. Esmu dzimis kristīgā luterāņu ģimenē, kristīts un iesvētīts sirmajā Neretas baznīcā, precējies un laulāts luterāņu baznīcā Zviedrijā, kādu brīdi darbojies vietējā latviešu draudzē Kanadā, bet nu jau vairākus gadus ne pie vienas draudzes nepiederu, dzīvoju tālu no vistuvākās, un vecuma dienās vairs nav pa spēkam dievkalpojumu apmeklēt.

Sevi varu vērtēt kā mērenu ikdienas grēcinieku. Visā savā mūžā neesmu izlējis ne piliena karstas asins, izņemot diezgan bagātīgi savu paša dzīvības sulu, nežēlīgas slimības uzbrukuma rezultātā. Liktenis mani ir arī pasargājis no vajadzības šaut uz dzīviem cilvēkiem. Zadzis, krāpis, viltojis čekus un vekselus, dzīvojis uz citu rēķina, kāvies es neesmu; šad tad druksu pameļojis gan, kad tas šķitās nepieciešams.

Kas mani sagaida aiz mūžības sliekšņa?

Evāņģēlists Marks 16:16 saka: "Kas tic un top kristīts, tas taps svēts, bet kas netic, tas taps pazudināts."

Kristīts es esmu, bet ko nozīmē "ticēt"? Evāņģēlists Marks ticēja visādiem brīnumiem, eņģeļiem un velniem, ļauniem gariem un parādībām. Mūsu dienās tādu ticēšanu sauc par māņticību. Ticēt Dievam? Arī Dieva priekšstats mūsu dienās kļuvis tik neskaidrs un izplūdis, ka grūti tam novilkt kādas robežas. Teorētiskās fizikas profesors amerikānis Franks Tiplers par Dievu dēvē "Omegas Punktu" - momentu, kad viss universs kādreiz sabruks "lielajā kraukšķī". Atronsoms Kārlis Sēgans spriež, ja Dievs ir viens no dabas spēkiem, piemēram, gravitācija, tad viņš patiesi eksistē.

Evāņģēlists Marks bija žids. Būdams žids, viņš, protams, ticēja židu dievam Jāvem, kas laiku gaitā bija pieveicis kanāniešu dievu Baālu. Ar kristīgās ticības ticības uzvaru Eiropā dievs Jāve kļuva par Dievu to Kungu. Tā vien liekas, ka man jātic Dievam tam Kungam.

Ja Bilmanis un Švābe pārgāja katoļticībā, tad viņi, jādomā, kaut ko par šo ticību zināja. Arī es nolēmu kau ko uzzināt un iegādājos biezu grāmatu, gan ne visai liela formāta, ar nosaukumu "Catechism of the Catholic Church", iznākušū 1995. g., Doubleday apgādā, Ņujorkā, 826 lpp. Ievadā pāvests Jānis Pāvils II pastāsta, ka šī katechisma sastādīšanu 1986. g. uzticējis divpadsmit kardināļiem un bīskapiem, un viņi ar lielu centību strādājuši sešus gadus kardināļa Jozefa Rācingera vadībā.

Katechisms iedalīts četrās daļās. Pirmā daļa - Ticības apliecība; otra - Liturģija; trešā - Dzīve Kristū; un ceturtā - Kristīgā lūgšana. Pirmā lieta, kas nodarbina manu prātu - vai jaunajā katechismā joprojam sastopami vecie biedi - velns un pekle.

Priekš kādiem simt gadiem kāds obskūrs franču kavalieris Guženo de Muso (Gougenot des Mousseaux) savā grāmatā "Moeurs et Pratiques des Demons" - "Demonu paražas un nedarbi" - X lappusē rakstīja: "Velns ir galvenais ticības balsts. Viņš ir viens no dižajām personībām, kā dzīve cieši saistīta ar baznīcu; un bez viņa mēles, kas tik triumfāli šaudījās viņa iemiesotās čūskas mutē, cilvēka krišana grēkā nebūtu varējusi notikt. Tādejādi, ja nebūtu viņa, tad Pestītājs, Krustā Sistais, Atsvabinātājs būtu tikai nenozīmīgi liekači, un Krusts būtu veselā prāta apvainojums".

Tādu domu papildināja arī spožs baznīcas pārstāvis Tēvs Ventura de Raulīka (Raulica), Svētās Liturģijas padomnieks, bīskapu instruktors. Kādā 1865. g. vēstījumā bīskapiem, izskaidrodams Sātana viltīgos gājienu, viņš raksta: "Lielāko uzvaru Sātans svinēja tai dienā, kad viņš panāca sevis noliegšanu. Pierādīt Sātana eksistenci nozīmē par jaunu nostiprināt fundamentālu Baznīcas dogmu, kas ir kristietības pamatā, un bez šīs dogmas Sātans būtu tikai vārds."

Ja Sātanam vai Velnam bija ierādīta tik izcila vieta Romas baznīcas mācībā priekš simt gadiem, varbūt mūsu apgaismotajā modernajā laikmetā jaunajā katechismā viņu pēdas būs aizaugušas ar zāli. Es neuzticos mācībai, kas mani apdraud ar mošķiem un biediem ne šinī pasaulē, ne aizsaulē.

Piedzīvoju vilšanos. Pieci paragrafi arī jaunajā katechismā stāsta par Sātanu un Velnu.

391. paragrafs: "Aiz mūsu pirmo vecāku nepaklausīgās izvēles dzirdama pavinātāja balss, kas pretojas Dievam, un tā ir par iemeslu viņu krišanai nāvē. Svētie Raksti un Baznīcas Tradīcija šinī būtne saskata kritušu eņģeli, sauktu Sātanu jeb Velnu. Baznīca māca, ka iesākumā Sātans bijis labdabīgs eņģelis, Dieva radīts. Velns un citi demoni iesākumā patiesi bija Dieva radīti un labdabīgi, bet viņi kļuva ļauni savas paša rīcības dēļ."

392. paragrafs: "Svētie Raksti runā par eņģeļu apgrēcību. Šī atkrišana pamatojas radīto garu brīvajā izvēlē radikāli un neatšaucami noraidīt Dievu un viņa valstību. Šis sacelšanās atblāzmu mēs redzam kārdinātāja vārdos, teiktus mūsu pirmajiem vecākiem: Jūs būsiet Dievam līdzīgi! Velns ir grēkojis jau no paša iesākuma; viņš ir melis un melu tēvs."

393. paragrafs: "Tas ir viņu izvēles neatšaucamais raksturs, un nevis bezgalīgās dievišķās žēlastības trūkums, kas eņģeļu grēku dara nepiedodamu. Nevar nožēlot eņģeļus pēc viņu atkrišanas, tāpat kā nevar nožēlot cilvēkus pēc viņu nāves."

394. paragrafs: "Svētie Raksti liecina par postīgo ietekmi, kas nākusi no tā, kuŗu Jēzus sauc par slepkavu no paša sākuma un kuŗš mēģina pat pašu Jēzu novirzīt no viņa misijas, ko saņē-

mis no sava Tēva. Iemesls, kālab Dieva Dēls parādījās, bija vajadzība iznīcināt Velna nedarbu. Savā konsekvencē viņaunā-Kais nedarbs bija melīgais pavadinājums, kas cilvēku pamudināja nepaklausīt Dievam."

395. paragrafs: "Sātana vara nav neierobežota. Viņš ir tikai radījums, varens tāpēc, ka ir tīrs gars, tomēr tikai radījums. Viņš nevar aizkavēt Dieva valstības uzbūvi. Jebšu Sātans spēj pasaulē darboties aiz naida pret Dievu un viņa valstību Jēzū Kristū, un jebšu viņa nedarbi spēj nodarīt nopietnas vainas, vairumā garīga rakstura, bet netieši arī fiziskas, kā atsevišķam cilvēkam, tā sabiedrībai - tāda ricība ir atļauta ar dievišķu tālredzi, kas ar stipru un reizē maigu roku vada cilvēka un kosma vēsturi. Tā ir liela mistērija, ka providence atļauj velnišķīgu darbību, bet mēs zinām, ka viss, ko Dievs dara, nāk par labu tiem, kuŗi viņu mīl."

Kur ir Velns un Sātans, pekle jeb elle nevar būt tālu.

To atradu 292. un 293. lappusē, tāpat piecus paragrafus.

1033. paragrafs: "Mēs nevaram savienoties ar Dievu, ja mēs brīvi neizvēlamies viņu mīlēt. Bet mēs nevaram Dievu mīlēt, ja pret viņu smagi grēkojam, vai to darām pret savu kaimiņu, vai pret sevi pašu. Tas, kas nemīl, paliek nāvē... Mirt nāves grēkā bez nožēlošanas un Dieva žēlsirdīgās mīlestības pieņemšanas nozīmē palikt no viņa mūžīgi atšķirtam mūsu pašu brīvās izvēles dēļ. Šo galīgo sevis izslēgšanu no sadzīves ar Dievu un svētajiem dēvē par pekli."

1034. paragrafs: "Jēzus bieži runā par Gehennu, par neizdzēšamo uguni, kas rezervēta tiem, kuŗi līdz mūža beigām atsakās ticēt un atgriezties, un tur kā dvēsele, tā miesa iet zudumā. Jēzus svinīgi pasludina, ka sūtīs savus eņģeļus, kas savāks... visus ļaundarus un tos metīs degošā ceplī, un viņš pasludina savu nolādējumu: atkāpaties no manis, jūs nolādētie, prom mūžīgajā ugunī!"

1035. paragrafs: "Baznīcas mācības apstiprina pekles eksistenci un tās mūžīgo raksturu. Tūliņ pēc nāves to dvēseles, kuŗi mirst nāves grēkā, nokāps peklē, kur tās saņems pekles sodu - mūžīgo uguni. Galvenais pekles sods ir mūžīga atšķirtība no Dieva, un vienīgi Dievā cilvēks var baudīt dzīvību un laimību, kam viņš radīts un pēc kā viņš kāro."

1036. paragrafs: "Svēto Rakstu un Baznīcas vienprātība pekles jautājumā griežas pie atbildības, kas dota cilvēkam, lai viņš lieto savu brīvību sava mūžīgā likteņa labad. Tai pašā laikā šī vienprātība ir dedzīgs aicinājums atgriezties. Ieej pa šaurajiem vārtiem; jo tie vārti ir plati un ceļš viegls, kas ved uz pazūšanu, un tādu, kas pa tiem ieiet, ir daudz."

1037. paragrafs: "Dievs nevienam jau iepriekš nenolemj pekles likteni; pekli iemanto tas, kas pats ar savu gribu novēršas no Dieva (kas ir nāves grēks) un tāds paliek līdz galam. Svētā sakramenta liturģijā un ticīgo lūgšanās Baznīca griežas pie Dieva žēlastības, jo viņš negrib, lai kāds pazustu, bet grib, lai visi nožēlotu un atgrieztos."

Paskatoties atpakaļ, 1035. paragrafs saka, ka "tūliņ pēc nāves to dvēseles, kuŗi mirst nāves grēkā, nokāps peklē..." Pretruna atrodama 1038. paragrafā, kas saka: "Visu mirušo augšāmcelšanās, kā taisno, tā netaisno, notiks pirms Pastarās Tiesas. Šī būs tā stunda, kad visi, kas guļ kapos, dzirdēs balsi un celsies augšām, tie, kas darījuši labu, lai augšāmceltos dzīvība, un tie, kuŗi darījuši ļaunu, lai augšāmceltos tiesāšanai. Tad Kristus nāks savā godībā, un visi eņģeļi ar viņu... Viņa priekšā tiks sapulcinātas visas tautas, un viņš tās šķīros, kā gans šķīro avis no āžiem, un avis viņš turēs pa labi roki, un āžus pa kreisi... Un tie aizies mūžīgā sodā, un taisnie mūžīgā dzīvībā."

Viens paragrafs stāsta, ka grēcinieks nonāk peklē tūliņ pēc nāves, bet otrs ļauj viņam gulēt savā kapā līdz pastardienai. Tūlītējas pekles drauds, laikam, bija nepieciešams, lai ticīgie neatstātu baznīcu. Daudzi nebēdā pat par rītdienu, un ja var gaidīt līdz pastardienai, tad kam vajadzīga ticība un baznīca? Varbūt tādas pastardienas nemaz nav un nebūs.

Šis 1038. paragrafs par visu mirušo augšāmcelšanos pirms pastarās tiesas ir tik pasakaini bērnišķīgs, ka jābrīnās, ka kardināļi un biskapi, cilvēki ar augstu izglītību un sirmām galvām, atrod par iespējamu tādas pasakas ietvert dižas reliģijas kodolā. Tiesa, pats evaņģēlists Matejs attēlo tādu notikumu:

"Bet kad Cilvēka Dēls nāks savā godībā, un visi eņģeļi līdz ar viņu, tad viņš sēdēs uz sava godības krēsla. Un visas tautas tiks sapulcinātas viņa priekšā" un viņš tās šķīrs, kā gans šķīr

avis no āžiem. Un statīs avis pa savu labo, bet āžus pa kreiso roku. Tad ķēniņš sacīs tiem, kas pa labo roku: Nāciet šurp, jūs mana tēva svētie, iemantojiet valstību, kas jums ir sataisīta no pasaules iesākuma... Tad viņš arī sacīs tiem, kas pa kreiso roku: Eita nost no manis, jūs nolādētie, mūžīgā ugunī, kas sataisīta velnam un viņa eņģeļiem." Mt. 25:31 - 34, 41.

Ko Matejs, dzīvodams 1. gadsimtā, varēja zināt par pasauli, tās lielumu un iedzīvotājiem? Viņa pasaule sastāvēja no Jūdejas, un viņš varbūt zināja, ka tālu rietumos ir Roma. Viņš varbūt sprieda, ka visā pasaulē var būt kādi simttūkstoši cilvēki. Pasaulē gals bija paredzams drīz, jo pats Jēzus bija mudinājis būt modriem, negulēt, jo Cilvēka Dēls var nākt negaidīts, kā zaglis naktī. Pastarā tiesa varēja notikt jau šīnī paaudzē, Mateja dzīves laikā.

Bet mūsdienu zinātnes apgaismojumā pasaules gals un pastardiena nav tik drīz gaidāmi. Mūsu Saules enerģijas, kas uztur dzīvību Zemes virsū, vēl pietiks dažiem biljoniem gadu, un ja kāda komēta vai liels asteroīds mūs netrāpīs, cilvēce te vēl mājās ļoti ilgu laiku. Līdz šim pasaulē dzimuši un dzīvojuši, apmēram, 80 biljoni cilvēku, no kuŗiem 75 biljoni jau atdusas savos kapos. Ļoti konservatīvi vērtējot un ievērojot tagadējās dzimstības mēru, ja mēs te dzīvojam tikai vienu miljonu gadu, tad visā tajā laikā būs dzimuši un miruši vismaz viens triljons cilvēku. Lai viņus visus iztaujātu, ko kuŗš darījis, un izšķirotu avis un āžos, Cilvēka Dēlam būtu jāstrādā simtiem tūkstošiem gadu bez pārtraukuma; ja viņš izvēlētos tiesāt tikai astoņas stundas dienā, tad tiesāšana ilgtu praktiski veselu mūžību. Un ko visi augšāmcelušies lai sadara pa visu šo garo laiku? Viņi taču būs fiziski augšāmcelušies, viņiem gribēsies ēst un dzert un izdarīt dabiskās vajadzības. Triljons cilvēku vienā vietā, vienā pūlī! Kā tāda vientiesība iespējama?!

"Vita nostra brevis est" - cilvēks dzīvo tikai īsu brīdi, un daudzi mirst, vēl nesasnēguši vīra gadus, kā mūsu traģiskais dzejnieks Eduards Veidenbaums. Ja tāds cilvēks jaunības pārģalvībā "apgrēkojas" un pirms nāves nepagūst "atgriezties un nožēlot" - vai tad viņš ir pelnījis mūžīgo pekles uguni? Vai iespējams dažos īsos dzīvības gados izpelnīties mūžīgu likteni? Tas skan absurdi, un manā prātā tāds priekšlikums ir absurds. Ja tas runā pretim cilvēciskai taisnības izpratnei, tad tāds priekšlikums jo vairāk var runāt pret dievišķīgo taisnību, kas ir visu taisnību kvintesence, no kā iztek visas taisnības mērauklas. Piedēvēt Dievam tādu taisnības izpratni, kas no oda iztaisa ziloni, ir absurds un apgrēcība. Pat novēršanās no Dieva vienā īsā mūžā nevar būt mūžīgu pazudināšanu pelnījis grēks. Ja mans dēls aiziet pats savā dzīvē un mani atstāj savam liktenim, jebšu man vecumā vairāk nekā jebkad būtu viņa palīdzība nepieciešama, es par to viņu nenolādēšu. Tā arī Dievs mani nenolādēs, ja es savā cilvēciskajā aprobežotībā neesmu varējis viņu ieraudzīt un atzīt. Ir pamats dažu prātnieku priekšlikumam, ka Dievam vajadzēja atrast iespēju un ceļu sevi redzamāk parādīt cilvēcei, lai tā varētu viņu pazīt un atzīt. Tagad viens man var teikt, ka Dievs ir, cits - ka Dieva nav; ne viens var ko pierādīt, ne otrs - patiesība var būt kā viena, tā otra pusē. Es nevaru vienkārši pieņemt, ko kāds man saka, es nevaru skatīties ar cita acīm, kamēr man ir pašam savas. Un tas man liecina, ka no tā sauktā "nāves grēak" es esmu brīvs.

Cits jautājums, vai es esmu brīvs no bēdīgi slavenā "iedzimtā grēka". Sākot ar 397. paragrafu, katechisms garī un plaši izrakstās par Ādama nepaklausību Dievam, kad viņš, Velna un sievietes pamudināts, ēdis no laba un ļauna atzišanas koka augļiem. Mans jautājums šai punktā allaž bijis: vai tad cilvēkam allaž būtu bijis jāpaliek dzīvnieka intelliģences līmenī, nezinot, kas labs un kas ļauns? Bet šis nepaklausības rezultāts tomēr bijis tik ārkārtīgi tāļejošs, ka ar to visas nākamās cilvēces, pat visas dabas attieksmes ar Dievu esot pamatu pamatos sagandētas, un Dievam Tēvam bijis jāšūta savs Dēls, lai saglābtu, kas vēl glābjams. Tikai Dēla upura dēļ visi dzimušie un tie, kas vēl dzims - joprojām Ādama grēka pilni - var tikt pestīti.

Tāds priekšlikums runā pretim Bībelei.

"Tēviem nebūs tikt nonāvētiem dēlu dēļ, un dēliem nebūs tikt nonāvētiem tēvu dēļ, bet ikviens lai mirst savu grēku dēļ." Laiku 25:4.

"Ikvienam, kas grēku dara, jāmirst. Bet dēlam nav jānes sava tēva noziegums, un tēvam nav jānes dēla noziegums." Ecēsch.. 18:20.

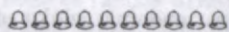
Tā, beidzot, ir prātīga valoda, ko es saprotu un pieņemu. Ādams savu grēku sen ir izpircis pats, vaiga sviedros savu maizi ēzdams, pārtikdams no lauka augiem un beidzot kā puteklis atgriezdamies pie putekļiem. Es savu maizi esmu ēdis gan sviedros, gan bez sviedriem, esmu pārticis, galvenokārt, no lauka augiem un dārza augļiem, un beigās atgriezišos pie putekļiem, kā visi, kas to darijuši pirms manis un daris pēc manis. Ādamam Dievs nesarīkoja pekli un degošu zēveli. Kālab viņš tādu rīkotu man?

Jaunajā katrechismā apskatīti daudzi citi sabiedriski un morāli jautājumi, pavisam 2865 paragrafos. Tie ir vairāk laikmemiņas dabas. Es esmu tuvu sava ceļa galam, tālab mani vairāk interesē, kas ir šī ceļa galā. Diemžēl, gudrāks es neesmu kļuvis - šai grāmatā neatradu nekā jauna, nekā tāda, kas man varētu "uzpravit dūšu". Tas pats vecais Velns, Sātans, pastardiena, pastarā tiesa un pekles mocības.

Ja mēs šodien skolās mācītu Aristotela fiziku, mūs varētu dēvēt par plānprātiņiem, lai gan pastāv ieskaits, ka Aristotelis zināja visu, kas tajā laikā bija apzināms. Turpretim, ko teicis Dāvids, Zālamans, Matejs, Marks vai apustulis Pāvils, tā ir negrozāma, svēta, akmeni iecirsta patiesība, derīga priekš gadu tūkstošiem un tikpar ilgi uz priekšu.

Pēdīgi man jāatzīst, ka esmu turpat, kur biju iesakumā: man joprojām ir mīkla, kālab sava ceļa galā Alfreds Bilmanis un Arveds Švābe mainīja ticību. □

Osānu Kārlis

VAI ARĪ LATVIJU VARĒTU SADALĪT?

Momentam tagad senvēsturiska, gandrīz komiska rezonance - kā visiem savlaicā autoritāri 'gudriem' Gorbačova prātojumiem, jo (bijām aizrauti liecinieki!) neizbēgama notikumu lavīna ciniskus 'pārkaršanas' aprēķinus vienu pēc otra būtiski apraka - bet tur viņš videolentē lepnī gozās pie mikrofoniem Otavas lidlauka angāri, Kanadas ciemus noslēdzot, toreizējam Ministru prezidentam Mulronijam blakus, un reportieris izmet šķietami vienkāršu jautājumu: ievērojot nacionālisma pieņemšanas spēkā visur pasaulē (zemteksts: arī padomijā, tautu cietumā), ko viesis, no savas bagātīgās pieredzes izejot, ieteiktu mājastēvam sakarā ar Kvebekas provinces nerimstošām pašnoteikšanās tiesībām? Michailam nav ilgi jādomā. Nu, vienotību, vienotību - vispirms un dabīgi. Stingru roku. Obligātas, formālas pārrunas. Varbūt - administratīvas maiņas. Bet federācijas sastāvdaļām - piem., Baltijas valstīm padomijā - nav īpašu tiesību iet savu ceļu, bez atļaujas no kopiena izstāties (Pagriezians, ar izaicināšanu: nu, vai tā nebija tev izdevīga atbilde?) Klusums. Tad Mulronijs - būsim godīgi: ne gluži viens no rietumu politiskās ētikas korifejiem - diplomātiski aizrāda, ka vienībām, kas brīvprātīgi kādā savienībā iestājušās, kā visas provinces Kanadā to reiz darijušas, pastāv gan demokratiskas tiesības lemt un izstāties, ja pilsoņi tā vēlas... un tāpēc nevar salīdzināt Baltijas valstis ar Kvebeku. Punkts.

Bija vēl visādi jautājumi par Gorbačeva izsludināto 'atklātību' un 'pārmaiņu' isto nozīmi, bija pašglaimojošas atbildes, daļskanoši šķetinātas austrumu-rietumu 'tuvināšanai' par labu (drīz sekoja aizdevumu un 'palīdzības' ubagošana), bet nacionālisma jautājums, kā no ziemas migas pāragri izkūņojies zvērs, tūlīt arī pazuda atpakaļ alā - līdz nākošam (kā zinām: ne vairs tik ilgi gaidāmam, nopietnam) atmodas rēcienam.

Viens otrs atjautīgāks tautietis toreiz aizrakstīja Mulronijam pateicības vēstuli par 'atklāto valodu' un mēs zilējām (pareizi), ka Kanada nevilcināties pozitīvi atzīt jaundeklarētu Latvijas neatkarību. Tā arī notika - kamēr ASV prezidents Bušs (nedaudz agrāk ukraiņus bridinājis bēdīgi slavenā 'bīstamā nacionālisma' runā Ķijevā) nespēja uzreiz atnest krievu piespēlētās 'stabilitātes' bodītes ilūzijas, negribēja arī pārtraukt atvaļinājumu Meinas štatā, lai iepazītos ar to 'jauno pasaules kārtību', kuŗu veidoja nevis lielvalstu aprēķini, bet vienkārši ļaudis barikādēs, svešu virskundzību nokratot. Rietumu 'negatīvībai' lielo Austrumeiropas maiņu priekšā derētu nopietna autopsija.

Bet - pie galvenā pavediena. Kā tālāk risinājās 'sadališanas' debātes Kanadā?

Vienkāršais Mulronija paskaidrojums (resp., par Baltijas un Kvebekas tiesību 'izejas punktu' krasu atšķirību) provinces separatistiem 'neklepēja pie ausim'. Nedaudz vēlāk bija jādzird no

vicepremjēra Landrija (rakstnieka M. Richlera raksturojumā: nacionālistu salona rotveilers!) u. c. 'teoristiem' tas pats salīdzinājums: ja 'etniskā' Baltija drīkst pretendēt uz izstāšanos no 'multinacionālās' PSRS, kāpēc tik pat labi ne 'etniskā' Kvebeka no Kanadas? 'Pašnoteikšanas tiesības', kā nekā, iedarbojas vienlīdzīgi katram 'nacionālam kopienam'. Patiesa demokrātija prasa tādu tiesību ievērošanu. Nelīdz runāšana par 'reformām' un jauniem 'izkārtojumiem'. Ja pilsoņi vēlas būt kungi savās mājās ('maitres chez nous'). Tad izstiepta runāšana tikai pastiprina berzēšanos, savstarpējo naidu.

Re, kā 'paķert' vēlamo, aizmirst visu citu - cēls gala mērķis attaisno jebkuŗu metodi!

Gāja atkal uz avizēm vesela virkne vēstulju no individiem un no mūsu organizācijām par temu: vēstures apskaidrošana (Resp.: prātiņ, nāc mājās!). Vai Landrijs, tiešām, neapjēdz, ka Baltijas valstis bija neatkarīgas *pirms* krievu okupācijas, kuŗu iekustināja noziedzīgā Molotova-Ribentropa pakta slepenie protokoli, kamēr Kvebeka no sen iekarotas Francijas kolonijas brīvībā izaugusi kā integrēta Kanadas valsts sastāvdaļa, ar daudz un dažādām savas 'atšķirības' uzturēšanas un izkopšanas garantijām? Kādu laiku likās - tiešām ne. Tīšām - ne. Lai cik demagogiem izdevīgi uzplēst sīkāko emociju kreveli, kā viņi var salīdzināt okupējošās padarmijas brutāli uzspiesto režīmu ar kaut kādu (sen vairs neoperatīvu) 'angļu koloniālismu'? Rikojumus no Maskavas 'centra' ar ilgi pastāvošas brīvalsts konstitucionālām debātem, kuŗās visas provinces un Kvebekas pārstāvji Otavā (to starpā 4 no pēdējiem 7 Kanadas Ministru prezidentiem) aktīvi piedalās?! Kur palikusi loģika? Tāda 'linija' labākā gadījumā liecina par politisku analfābētismu, uzvanda pie separālistu pasākumiem negodīguma smaku un ir apvainojums ne vien baltiešiem, bet katram domājošam Kanadas pilsonim.

Nē, aizrādītāju sainē nemanijām provinces 'gudrākos' slejistus, sen 'nacionālā domāšanā' iepitus, lai nāk kas nākdams... pašmāju puikām, tie braši nolēmuši, jādod brīva roka. Ko tur daudz par principiem, lai tos ievēro 'otra pause'. Ko tur daudz par faktiem, mums tie labi zināmi. Pat pašu izstrādātos pētījumus, kuŗos aizrādīts, ka neatkarīgas Kvebekas ekonomijai vismaz sākumā grūti klātos, jāslēpj atvilknē... Ir diezgan skaidrs (kā nupat aizrādījis bijušais Ministru prezidents Trudo), ka vēstures 'tuļkojumi' nav Kvebekas separatistu un viņu līdzskrējēju intelekta stiprā puse, tāpēc negaidīsim publisku katru tāda 'domāšanas' aborta ārstēšanu. Ko gan dzirdējām? Tādu pūrrājošu 'n'jā, n'jā' - un tad viņi pārsviedās uz čehu-slovāku 'velvetaino šķiršanas' kā derīgāku salīdzinājuma 'modeli'.

Bet viss jautājums paliek karājoties gaisā - jo pēdējā laikā Kanadas federālā valdība pieteikusi jaunu (un vairākās nozīmēs bīstamu) 'liniju': ja provinces valdība pieņem, ka Kanada "nav īsta valsts" (Kvebekas jaunais premjers Bušārs) un ir "sadālāma", kāpēc jāpieņem, ka Kvebeka ir 'īstā province' (ar valstības pretenzijām, neaizskaramām robežām) un... *nav* sadālāma?

Ja Gorbijš šodien stāvētu lidlaukā pie mikrofoniem, varbūt (par Baltijas 'brīvprātīgo iestāšanos' padomijā nestrīdoties, resp., atbildībai par noziegumiem veikli slidot gaŗām) teiktu: lai no savienības izstājas, kas grib - bet tiem, kas negrib, nevar atņemt 'demokratiskas tiesības' palikt savienībā, vai tai atkal pievienoties, savukārt, izstājoties no 'jaunās' (buntīgās, šeparatistu) valsts. Než', ko tad būtu atbildējis Mulronijs?

Un ko mēs tad varētu teikt par Latgali? Par vienu otru Rīgas kvartālu? Igaunijā - par Narvas rajonu? Vai eventuāli gaidītu kaut kas līdzīgs Bosnijas, vai Čēnijas 'atrisinājumam'? Īrijas lāpšanai? Draudīga murmināšana par 'tuvās pierobežas problēmām' jau dzirdēta no Krievijas politiķiem, no bijušās padomijas vēl neizklīdinātām militārām aprindām, un nekaunīgi rupji no Alksņa līdzskrējēju bandas Maskavā. Bet Latvijas valdības (arī nule ieceltā), kā saka, par visu to bijušas 'vienā mierā'... un ir ļoti iespējams, ka 'liberālā' (daži pat tiepi: 'humāna') pavalstniecības likumdošana nodrošinās savdabīga, mūsu tautas interesēm naidīga 'pilsoņu' bloka ieperināšanu Latvijas saplosītā miesā. Ko tad, ja 'ejam pie balsošanas'? Ja rietumu 'cilvēktiesību aizstāvēšanas' vientiesīši spiež mums iet? Ja austrumu kaimiņš pavicina dūri?

Tātad - 'nacionālisma' un 'pašnoteikšanas' teātris vēl nav izspēlēts līdz galam. Ja demokratiskā Kanada piesaka bīstamu jau-nu gambitu - to izmantot var citi.

Ar pag. g. oktobra referendumu turpat neizšķirto rezultātu (nerunāsim šoreiz par separatistu meliem un šmaukšanu) un nacionālistu vadoņa Lusjēna Bušāra pāriešanu provinces premjēra amatā, Kanadas iziršana vismaz divās daļās (Kvebeka - 'pārējais') atgriežas iespējamību degpunktā, kā populārs lugas turpinājums ar 'pazīstamiem aktieriem'. Nāks atkal liktenīgais 'par' un 'pret' jautājums! Bet šoreiz federālā valdība vienādojumos iemetusi šo jauno elementu: ja sadala Kanādu - kāpēc ne Kvebeku (piem., pie Kanadas paturot plašas indiāņu teritorijas, rajonus, kuŗos ar stipru vairākumu referendumā balsoja 'pret' izstāšanos, kā to darija puse Montrealas, utt.)? Lai par tādu variantu spurdz un taisnojas separatisti! Un aizkulisēs grūstīšanās jau sākusies...

It īpaši - angļu 'minoritāte' (apm., pusmiljons dvēseļu) un 'etniskie' (resp., ne 'tīras' franču izcelsmes, vēl pusmiljons) nevēlas iekļauties 'neatkarīgā', franciskā Kvebekas valstī. Jau tā apnikuši provinces etnocentriskie (valodas, skolu u. c.) ierobežojumi. Apnikušas ķildas. Nedrošība kavē provinces ekonomijas attīstīšanu. Nauda un smadzenes 'brauc uz rietumiem'. Cik liels 'procents' galu galā vajadzīgs 'par' un 'pret' izšķiršanai - 50% + vienu balsi, divas trešdaļas? Kas to noteiks? Un... vai kritiskā brīdī 'federālie' atbalstīs 'lojālas palikšanas' centienus? Vai sūtīs armiju, ja province sāk rīkoties ar piespiešanu un kailu varu, piem., rīkojot 'nevēlamo deportācijas', t. s., 'etnisko tīrīšanu'?

Interesantas, kaislīgas formulas! Bet... ko mēs atbildētu, ja līdzīgi jautājumi pavisam konkrēti paceltos sakarā ar pārkrievo-to pierobežas Latgali? Jā, skaidrs, nav vēl pavisam zudis princips par krievu okupācijas nelikumību un migrantu iepludināšanu - lai kādus mazasinīgus ligumus Latvijas valdība parakstījusi ar bijušo okupantu. Nav arī izkūpējuši visi nenolidzinātie vēstures rēķini, to starpā Latvijai nozagtās Abrenes atgūšana. Bezgala daudz vēl grūti kārtojams... Bet, bet, bet: ko praktiski darīt šodien, ja Latvijā etniski 'citādu' iedzīvotāju domas un vēlmes stipri dalās? Ja daudziem vēlama 'vecā', ne 'jaunā', t. s., 'piederība'? Vairums Latvijas krievu tautības iedzīvotāju Krievijas vēlēšanās balsis nodeva komunistu partijai - ko viņi tagad sagaida kā 'nākošo soli'? Kā palēnināt ietekmju centrifūgu, kas izvēles dzen uz perifēriju, uz galejībām? Uz - iespējamu sadalīšanu?

Saprātīsim: mūsu valdība (s), diplomāti un mēs paši - atsevišķi un kopā, organizēti - neesam ne tuvu darijuši pietiekami daudz, lai noslāpētu tekošus, maldinošus Latvijas valsts un latviešu tautas veselīgai pastāvēšanai kaitīgus 'separatisma' salīdzinājumus, lai (atkal un atkal!) apgaismotu mūsu nelaimīgo vēsturi divu lielu noziedzīgu kaimiņu 'izkārtojumā', lai panāktu reparācijas, un lai pieteiktu stingru apņemšanos noraidīt jebkādu turpmāku izmantošanu.

Neaizmīgsim: pat rit kāds vienaldzīgs (vēl jaunāk: savtīgs, stulbs) valstsvīrs var stāties pie mikrofoniem un pāris neapstrīdētos vārdos iskicēt mūsu likteņa nākošā cēliena dimensijas. Tādam brīdim gatavosim atbildes un argumentus jau šodien. □

Juris Mazutis

△△△△△△△△△△

MUĻĶĪBU UN BLĒDĪBU GŪSTĀ

Tie tumsības kalpi,
tieši viņi
runā par rītausmu,
par to gaišo rītausmu.
Tie lielie melkuļi,
tieši viņi
patiesības vārfdū allaž ņem mutē,
bezkaunīgi nodeldē savā mutē.

(Volfs Birmanis)

Nedalāmai un vienotai padomju "tautu kapsētai" uzticīgās LKP CK pēdējais ideoseks Kārlis Ģērķis savu atmiņu stāstu "Līdzās Alfredam Rubikam" (Rīgā, 1992) nobeidz ar atziņu: "Nekad pat iedomāties nevarēju, ka viss, ko esmu darījis, izrādīsies par lielākajām muļķībām."

Ģērķa priekstecis ideoseka amatā Ivars Kezbers jeb Ivars Janovičs, kā viņu biedriski dēvē krievu šovinistu rupors "SM Segodņa", līdz šādai atziņai joprojām nav nonācis, lai gan pastrādāto un sarunāto muļķību saraksts viņam ir krietni apjomīgāks nekā Latgales dēlam Ģērķim. Kā lasāms dažādās intervijās Rīgas laikrakstos, viņš ir augstās domās gan par paša paveikto

kalpības gados, gad par padvaras dižajiem sasniegumiem ("iekaņojumiem") visādās nozarēs.

Kādā no šīm intervijām ("Atmoda Atpūtai", 29. 9. 1995) Ivars uzsvēr: "Krievija visus taisīja ļoti labi: sachistus, fizikus un arī diplomātus, visus ar dzelzs metodēm." Taču šī koloniālā imperija, kur "visi bija ļoti labi taisīti" un ko neviens neapdraudēja no ārienes, sabruka pati no sevis par lielu pārsteigumu Ivaram. Savās atmiņās (NC, 1992. g. nov.-dec.) viņš apliecina, ka šādu iznākumu viņš nekad nebija spējis iedomāties. Tas rāda, cik tālu no dzīves īstenības nonāk cilvēks, dzīvodams padomju "jauno feodālu" paštaisītā labklājības siltumnicā. Iestiprināts ticībā "vienotas savienotās socvalsts" varenībai, viņš kopā ar savu mentoru Koju Neilandu 1989. g. sākumā devās uz Kopenhāgenu, lai izmānītu no dāņiem Latvijas PSR tiesisku atzīšanu (šī ārpolitiskā misija bija "pastiprināta" ar radošās intelīģences pārstāvjiem Jāni Peteru un Raimondu Paulu). Dāņi šo kailo āķi tomēr atteicās norīt. Tikpat aplami ir izrādījušies Ivara raksti par Baltijas jautājumu, kas sacerēti pēc pazīstamā padomju dubultdomas principa - šis jautājums esot īstenībā nenozīmīgs, bet tai pašā laikā visai bistams. Būdamis pastāvīgs aplamnieks ārpolitikas izvērtējumos, Ivars tomēr šodien uzteic sevi par lielu speciālistu diplomātijā un ārpolitikā. Laikam, viņš pašļaujas uz to, ka cilvēku atmiņa ir īsa.

Ivaram piemīt tieksme padīzoties ar savu rūdiķumu un zināšanām, jo arī viņš ir "Krievijā ļoti labi taisīts". Tā nu viņš minētajā intervijā pazaudē modrību, izplāpādams, cik pamatīgi viņš skolots un taisīts par padomju izlūku pirms došanās "diplomātiskā darbā" uz Zviedriju. Var piebilst, ka arī Stokholmā Ivars nespēja pievaldīt mēli, sagādādams lielas nepatīkšanas un zaudējumus padomju vēstniecības raibajam kolektīvam.

Blakus negribēti pasprukušajai informācijai Ivars savās intervijās neskopojas arī ar kailu dezinformāciju, apgalvodams:

"Es labprāt Ģērmaņa kungam pavaicātu - par kādiem nopelniem viņš brīvi apciemoja Latviju sešdesmitajos gados, kad Brežņevs bija pašā plaukumā, vēl vairāk - kā viņam izdevās saņemt atļauju strādāt arhīvu specfondos, kur ieeja bija liegta lojāliem padomju pētniekiem? Ar ko gan viņš izpelnījies tādu uzticību?" ("Vakara Ziņas, 7. 11. 1995.)

Var jautāt: kāpēc "ļoti labi taisītais" Ivars riskē paust tādas muļķības? Rīgā joprojām dzīvo zinātnisko iestāžu darbinieki, kas ļoti labi zina, ka Uldis Ģērmanis toreiz nekur tālāk par Misiņa bibliotēku un Revolūcijas muzeju netika. To visu ir ļoti viegli pārbaudīt. Agrāk, kad Padsavienība bija slēgta un Čekas kontrolētā sabiedrība, protams, varēja paust vienkāršajiem padļaudim vislielākās muļķības un aplamības, neko neriskējot. Acimredzot, seniemiņiem un ieradumiem ir sīksta dzīvība. Bet tā rīkojoties atklātā sabiedrībā, cilvēks neglābjami kļūst par izsmieklā objektu.

Jāpiezīmē, ka līdzīga dezinformācija par trimdas vēsturniekiem, kas esot varējuši strādāt padomju arhīvos (U. Ģērmanis, E. Andersons, A. Ezergailis) atrodama arī sākumā minētajā intervijā laikrakstā "Atmoda Atpūtai". Bet meli nekļūst par patiesību, kaut arī tos atkārtotu simtām reizi. Un šai gadījumā meliem ir ļoti īsas kājas. To ļoti labi zina Rīgas arhīvu darbinieki. Neveikls melis neglābjami kļūst komiska figūra. To vēl vairāk pastiprina Izvara izsauciens "Vakara Ziņās": "Kezbers nav ne jampampiņš, ne spiegs." Diemžēl, viņa izdarības liecina, ka tieši tāds viņš ir.

Tagad jampampiņš drudzainā steidzībā un censībā pūlas atjaunoto Latviju tuvināt saviem bijušajiem saimniekiem, kas viņu savā laikā tik ļoti labi taisīja". Kāpēc tāda steiga? Vai tā ir vecā muļķība vai veclaiku uzticības solījumi, kas dzen un rausta jampampiņu? "Ir grūti veco ādu nomest," saka lielā čūska Kaa "Džungļu grāmatā". Tā tas ir. Bet, ja labi papūlas, tad tomēr var nomest. To Dr. U. J. no sirds novēl savam bijušajam aprūpētājam Stokholmā Ivaram Kezberam. Tad viņš Ivaru ar prieku apsveiks kā tautieti, kas nācis pie apziņas. Vārdu sakot:

Ārā no rūpēm un no vergu darbiem,

Ārā no muļķību un blēdību gūsta! □

Tāds ir Dr. Ulfa Jāņsona novēlējums.

????????????

Raksti FORUMA nodaļai arvien gaidīti. Redakcija šajā nodaļā nepiedalās. Redakcijā tagad ir fakss - 1-514-457-3496!

degviela. Tamdēļ meliorētās platības pārpuvojas, tūrumi apmežojas un apaug ar nezālēm. Kādreiz lielajās fermās lopī izkauti, celtnes izdemolētas un izlaupītas, to tukšajās ailēs gaudo vējš. Postu un nelaimi, ko patreiz pārdzīvojam, nav ienesis nekāds ārējais ienaidnieks vai dabas stichija, bet to paši esam perinājuši, konkrēti - mūsu tautas pēckara paaudze, kuŗa 50 gadus audzināta visatļautības gaisotnē, bez ētiskiem postulātiem. Visa mūsu tauta pirmskara vēstures laikā radīja milzīgas materiālas un garīgas vērtības. Bagātīgi pabaŗoja ne tikai savu tautu, bet atlika arī citiem. Latvijas valstsvīru, kaŗavīru un gara darbinieku šūpulis kārts laukos. Skumji, ka tagad šīs tautas dzīvības avots aizbērts. Cietumi pārpildīti ar kriminālistiem, bet invalīdu nami, ar bieži vien gados jauniem dzīves pabērņiem. Tāpat kā iepriekšējie trīs, arī Šķēle nemaz negrasās Latviju izvest no purva ceļa pa to gaišo, arvien augšup ejošo apgaismības ceļu, kur Latviju veda visi iepriekšējie premjeri laikā no 1918.-1940. g. Skumji atcerēties, ko kādreiz rakstīja Miervaldis Birze: "Lai nebūtu jāpiedzīvo tas, ka mūsu tautas vissvētākie dārgumi - Latvju dainas glabātos tikai Pasaules rakstniecības mūzejā, bet tādas latviešu tautas vairs nav." Šajā postā mūs ieveduši diletanti, kuŗiem uzticējamies...

Agri vai vēlu, Rietumu baŗķieŗi interesēsies, kur isti palikuši viņu dotie miljoni, ka neredz to izlietojumu, un prasis atdot. Vainīgos, ja ne cits, tad vēsture tiesās. Vispēdīgi mums katram ir sava sirdsapzīņa, vairāk vai mazāk izteikts goda prāts, tā tiesā smagi.

Nobeigumā gribas gremdēties saldserīgās rindiņās no Andreja Pumpura Lācplēša II dziedājuma:

"Sensenos laikos Baltijas zemē,
Kur teka Daugava ličotiem krastiem,
Kur miežu lidumi liesmoti dega,
Dzīvoja laimīga latviešu tauta."

Šodien mēs vairs neesam laimīgā latviešu tauta. □

**Hermanis Pakulis,
Jaunpiebalgā, Latvijā**

XXXXXXXXXXXX

GADS LATVIJĀ

Pēc Latvijā pavadītā gada esmu atkal atgriezies Toronto ar dalītām jūtām. Pēc pirmajām traumām, iepazīstoties ar pieaugušajām Toronto cenām, sākot no autobusa biļetēm līdz pastmarkām un avīzēm, mana dzīve ir atkal ieslidējusi ierastā ritmā. Kaut kā tomēr vēl trūkst. Bieži, naktī pietrūcies, es atkal atrodos Rīgā, un tik pēc brīža prāts pārslēdzās uz vietējo apkārtni.

Kā tad ir ar Latviju? Kā ar jauno valdību? Cerību ir daudz - neziņu arī. Politiķi no visiem grupējumiem, ar dubļiem mētādamies, ir paši kārtīgi apšmucējušies. Pretstatā Andris Šķēle, liekas, ka ir sveigs un sekmīgs latviešu uzņēmējs. Cerams, būs arī godīgs. Populārajam uzskatam, ka visi politiķi būtu blēži un krāpnieki, nav tainība. Daudzi no viņiem ir gaiši un prātīgi latviešu patrioti. Tik pēc daudzajām saimnieciskajām neveiksmēm un krīzēm tauta vairs isti neuzticas nevienam. Apjukumu radīja arī savādā pēcvēlēšanu braŗošanaŗ. Televīziju ekrānos bija rokās sadevuŗšies un smaidoŗši - Čeveris, Kauls un Zigerists. Pēc pāris nedēļām tas pats atkāŗtojas ar Čeveru, Grinblatu un Birkavu. Kam ticēt? Kam viņi paŗi tic?

Beidzot tomēr valdība ir nodibināta un cerams, ka būs ilgstoŗa. Kā ar rokas mājienu ir aplkusuŗi pirmsvēlēšanu solījumi. Finanču ministrs Kreituss nedulbutos vecuma pensijas, un Kauls neatbalstīs valsts saimniecības. Saimnieciskā laukā aizvadītais gads ir tieŗām bijis krīzes gads. Banku krīzes, seviŗķi Bankas Baltijas, skāŗa plaŗsus saimniecības slāņus, kuŗu konti atradās šīnīs bankās. Daudzas paŗvaldības un viens otrs sekmīgs uzņēmums ar gaiŗiem nākotnes plāniem pēkŗņi tika nostādīts bankrota priekŗā ar iesaldētiem kontiem un nesamaksātiem rēķīniem. Vai tas bija paredzams? Āŗzemju viesi, mani ieskaitot, jau pirms gadiem grozīja galvas par daudzajām bankām, kuŗas visas kā izsolē centās vienu otru pāŗspēt ar augļu procentēm. Vai ir iespējams par noguldījumiem maksāt 80% un vairāk procentu gadā? Cik tad būtu jāprasa par aizdevumiem? Arī cerētā lata devalvācija nenotika, un tā ar labākiem nodomiem dibinātās bankas, ar lepnām fasādēm un āŗzemju maŗinām āŗri vien atradās krīzes situācijā. Banku prezidentus un direktorus, melnā tirgus speciālistus vai arī jaunus puiŗsus ar nepabeigtām

izglītībām, tas nebiedēja. Sākās machinācijas ar aizpēmumiem, aizdevumiem un garantijām, spēlē iesaistot fiktīvas āŗzemju firmas un dažādu valsts uzņēmumu direktorus un vadītājus. Visus šos mezglojumus šodien atŗfŗēt ir gandrīz neiespējami. Dokumenti atrodamī, jeb ir viltoti. Nav iespējams atrast vainīgās personas, par lieciniekiem nemaz nerunāŗot. Laikam, jau visi kaut ko nopelnīja, zaudētājos palīka tikai valsts un noguldītāji. Briedīnājumi par tuvojoŗos banku krīzi no āŗzemju institūcijām un arī no āŗzemēs dzīvojoŗiem latvieŗiem netika ņemti vērā. Paŗapziņas latvieŗiem nekad nav trūcis, un tā nu viņiem paŗiem būs jāpīerod pie domām, ka paliekoŗš progress nāks tikai ar solīti pēc apdomāta soliŗa.

Banku krīzē vainojama arī valdība un Latvijas bankas "brīnumbēŗns" Repŗe. Lai veicinātu saimniecisku uzplaukumu Godmaŗa valdības laikā, tika "saraŗotas" bankas ar ļoti liberāliem noteikumiem un maz kontrolēm. Pirmajām bankām nepiecieŗamais pamatkapitāls, laikam, bija tikai 20 000 Ls. Daudziem pēcpadomju laiku spekulantiem tā bija kabatas nauda. Tagad, kad zirgs ir izbēdzis, ŗķūņa vāŗti ir beidzot aiztaŗsīti. Jaunie banku noteikumi paredz stingras kontroles un āŗzemju firmu auditus. Tikai 17 bankām ir tiesības pieņemt noguldījumus no fiziskām personām. Arī procentu likmes ir samazinātas līdz, apm., 12 %, kā latīem, tā dolāŗiem (Pirmais Latvijas Ministru prezidents pēc neatkarības atjaunoŗanas Godmanis nesēn tika izraudzīts par Latvijas Krāŗbankas prezidentu.).

Aizgājuŗajā gadā inflācija Latvijā sasniedza 24 %, iepriekŗšējā - 26 %, bet lats pret galvenām pasaules valūtām ir palicis stabils kā Gibraltāŗa klīnts. Galvenais cenu pieaugums ir bijis enerŗģijas avotiem - gāzei, elektrībai, benzīnam un sadzīves pakalpojumiem. Pāŗtikas un kontrabandas vodkas cenas ir palikuŗas samērā stabīlas un izdzīvi iespaido mazāk. Kā ir iespējam ŗi lata stabilitāte, un cik ilgi tā turpināsies? ŗi āŗzemnieka skatījumā lata kurss nākotnē kritis, un, ja tas notīks kontrolēti, iespaids varētu būt labvēlīgs Latvijas eksportam un varētu ierobeŗot āŗzemju importus.

Visi cilvēki par kaut ko sūdzās, ja ne par ko citu, tad - agrāŗk bija labāk, bet arvien bieŗāk atskan arī - mēs par daudz sūdzamies. Ja kaut ko prot un grib strādāt, tad var iztīkt. Ir jāiztīek. Es kaitīnu savus radus, Rīgas ielās rokas izplēsdams un sacīdams: ŗi ir bagāta zeme. Raugaties uz lepnajiem skatlogiem ar mantu pāŗpīlnību. Visi steigzas uz kādu darbu; neviens nepaŗstaigājas. Ir tik vajadzīgs visu ŗo sakāŗtot, un mēs būsīm atkal uz zaļa zara!"

Vietējie apgalvo, ka viņi varot pēc izskata atŗķīrt krievus no latvieŗiem - āŗzemniekus no vietējiem. Ir izteiktas pazīmes, kas arī man uzkrī. Krievu virsnieku sievas ir vairākumā strupa auguma un valkā kuplas un spalvainas ziemieŗādu cepures - 70. gadu mode. Jaunākas kundzes krāso matus nedabiskās krāsās ar izbalinātu matu ŗķīpsnām. Ļoti populāŗas krievu sievietēm ir ar ogli apvilktas acis. Totīes skolas bēŗnus un pusaudŗus, tēŗptus angļu burtīem izraībinātās jakās un bīksēs, atŗķīrt nevar. Vasaras mēneŗos Rīgas ielās ir bieŗi sastopams tipīks āŗzemju latvieŗu pāŗis. Virs ir tēŗpies labi piegrieztā spoŗa auduma uzvalkā, kundze, kuplās miesās kā Kurzemes saimniece, nēsā elkonī iekāŗtu rokas somīņu. Ar vēlīgām sejas izteiksmēm, viņi pastaigājas, apkāŗt raudzīdamies. Vietējie, turpretī, saknīebtām sejām vienmēr steigzas un neskatās ne pa labi, ne kreisi. Sievietes ir apkrāvuŗšas ar plecā uzkāŗtu somu, dažŗeiz divām, kur vietas gan rakstu darbiem, gan piēna pudelēm, gan kartupeļiem.

Latvieŗi ir skaīsti cilvēki - augumā gaŗi un kalsni. Pēc Toronto krāsu jūkuma bija atsvaidzinoŗi dzīvoŗt atkal baltas rases pīlsētā. Sievietes neizskatās pēc "Barbī" lellēm, bet katŗai ir savs sejā rakstīts daiļjums. Vairākumam latvieŗu ir kopēja rūsgani-zilā acu krāsa. Pirmajos mēneŗos bija savādi pāŗpīldītā tramvajā, apkāŗt skatoties, saredzēt visiem tās paŗas zīli-rūsganās acis. Vai tad resnu cilvēku Latvijā nemaz nav? Lai atrastu īstu kuplumu, ir jādodas uz laukīem. Kurzemē un Vidzemē daudzas sievietes ir tieŗām kuplas un ziedoŗas - pretstatā viņu virīeŗi ir sausi kā skali.

Rīgā pamazām tiek atjaunoti privatizēti nami un ielu bruŗģi. Pretēji padomju laikiem, kad mājām apkrautās stalaŗas stāvēja gadiem, darbi tagad risīnās veiklāŗ. Amatnieki strādā un pūlas

pat svētdienās. Laikam, ir jau paredzēti termiņi un soda maksas Iegriezoties kādā ilgāk neapmeklētā Vecrīgas ieliņā, es bieži esmu patīkami pārsteigts. Atjaunotām fasādēm ir jauni skatlogi un zīmes, ir salabotas ietves un ielas. Rīga ir vienmēr bijusi pilsēta ar tik īpatnēju seju, kā reta pilsēta pasaulē. Sakopta, līdz ar Jūrmalu un laukiem, tā tiešām varētu kļūt par tūrisma centru, līdzīgi Romai un Jeruzālemei.

Man gan personīgi lauki patīk labāk. Kaut pēdējos 40 gadus esmu vairāk mitinājies lielpilsētās, pēc izcelsmes un ticības tomēr esmu palicis laucinieks. Latvijas daba ir ļoti skaista ar tumšiem siliem un ziliem ūdeņiem, bet lauki ir nesakopti. Atmatās aizlaistie tīrumi pieauguši ušpām. Vecās lauku mājas, apdzīvotas ar veciem cilvēkiem, ir nolaiestas līdz pēdējama. Ir arī izņēmumi. Jaunas, ar bērniem bagātas ģimenes, ir iekopušas saimniecības ar lielākiem ganāmpulkiem. Vairs nav jārūpējās ko darīt ar pienu, graudiem. Privātās un kooperatīvās pienotavas apbraukā saimniecības un pienu savāc. Samaksu nav jāgaida mēnešiem, kā agrāk. Tas pats ir ar gaļas lopiem un ar graudiem. Tās ir patīkamas pārmaiņas, jo pirms pāris gadiem laucinieki vēl nezināja, kur likt izaudzēto. Liels pieprasījums ir pēc kartupeļiem un cukurbietēm. Ar zviedru kapitālu izbūvēta cietes fabrika stāv dikā kartupeļu trūkuma dēļ. Cukurfabrikas slēdz pirms laika cukurbiešu trūkuma dēļ. Un kur vēl Latvijas meži! Daudzas valstis, Angliju ieskaitot, lai neievestu kaitēkļus, neļauj ievest neapstrādātus un nežāvētus koka materiālus. Līdz ar to rodas darbs kokzāģētavām un kaltētavām. Man likās, ka rudenī tika aparti vairāk lauku kā iepriekšējā gadā. Traktori laukos pūksķēja līdz pirmajam sniegam. Ja zemniekiem būs zināmi spēles noteikumi, ko audzēt un cik, lauki atkopsies ātri. Lauku tehnikas ir kā būtu pietiekami daudz, tik sīkajās saimniecībās tā netiek pietiekoši izmantota. Arvien biežāk runā par lauksaimniecību kooperatīviem, kopējai tehnikas iegādei un lietošanai. Tas pats vecais kolchozu princips, tikai neuzspiests. Pat rakstiski līgumi nav vajadzīgi, pietiek ar vienošanos starp kaimiņiem

Noziegumu skaits pēdējā gadā Latvijā esot samazinājies par 25 %. Policija ir labāk apgādāta ar satiksmes un komunikācijas līdzekļiem, ir labāk ietērpta un ar labāku stāju. Rīgā diezgan bieži notiek sprādzieni. Pie dzīvokļu durvīm jeb automašīnās tiek nolikti spridzekļi. Upuŗu ir maz. Vietējie pieņem, ka sprādzieni ir zināmu domu biedru iekšēja izrēķināšanās vai arī atgādinājums parādniekiem, un par tiem daudz neuztraucas. Viens otrs biznesmens tiek nošauts atklātā vietā uz ielas vai automašīnā. Iemesls vienmēr ir nauda - aizdota, neatdota vai izkrāpta. Bez pieminētiem izrēķināšanās gadījumiem, vairākums slepkavību notiek alkohola reibumā. Kontrabandas spirta iespaidā draugi un ģimenes locekļi viens otru nosit, noduŗ vai nošauj. Ja tas notiek komunālā dzīvoklī, pārējie mitnieki atviegloti uzelpo: "Paldies Dievam, viens ir beigts, otrs cietumā. Nu būs kādu laiku miers."

Visās avīzēs ir sleja kriminālvēstīm. Uzkrīt dažas novirzes. Uzlauztos dzīvokļos nolaupīti tūkstošiem dolāru, tūkstošiem vācu marķu, dārglietas, desmitiem kažoku u. t. t. Laikam, ielauzušies bija zinātāji. Dažreiz par ielaušanos policija tiek ziņots tik pēc vairākām dienām. Atkal savādi. Pāris reizes nedēļā pulksten vienos, divos naktī, vai vēlāk tiek aplaupīti un piekauti cilvēki un izvarotas sievietes. Bieži tas ir noticis vai sācies Stacijas un Marijas ielu rajonā. Ārēji uzkopts, šis ir bistams stūris nakts putniem ar daudzajām dzertuvēm un diennakts veikaliņiem. Šis ir iemīļots kvartāls ielas meitām. Tās arī visbiežāk sūdzās par nesamaksāto rēķinu, citiem vārdiem - tehnisku izvarošanu. Otrs ielas meitu iecienīts rajons ir ap Vidzemes tirgu. Dzīvas satiksmes rajonā, kur krustojās jeb savienojas Brīvības, Matisa un Miera ielas, Vidzemes tirgus ir sakārtots, labi apmeklēts un apjosts ar daudziem veikaliem. Vairākos dzērienu veikalos var iegādāties dzeramo pudelēs vai rūpīgi iesvērtās 50 un 100 gramu porcijās patēriņam uz vietas. Šeit ir sastopamas jaunas un vecākas meitenes. It kā iereibušas, tās uzgrūžas vienam otram pircējam. Pēc tam, protams, atvainojas un, roku pajādamas, mēģina uzsākt sarunas. Ko es šai vietā meklēju? Dažādi dzērieni pudelēs šeit ir par 50 santimetriem lētāki kā lielajos veikalos. Vienreiz ielu krustojumā, cilvēku pūli, uz gaismām gaidot, mani uzrunāja jauna, glīta sieviete ar rožainiem vaigiem: "Vai tu gribi būt man par vīru?"

"Ko tu darīsi ar vecu onkuli" es teicu. "Tev vajaga sameklēt kādu jaunāku puisi. Bez tam, man ir jāsteidzas."

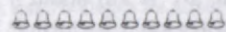
"Nē, nē, tomēr, tomēr! Tu būsi apmierināts." Gaismas mainījās, mēs šķīrāmies, un tā es todien paliku neprecējies.

Ar visiem spridzekļiem, zādzībām un vardarbībām, vai Rīga ir nedroša pilsēta? Noteikti, nē. Nevienu brīdi es nejutos apdraudēts Rīgas ielās. Nebija gan gadījies pastaigāties pa Marijas ielu pulkstens vienos vai divos naktī. Toronto es esmu daudz uzmanīgāks, kur eju un kādā stundā. Kādā gaisā vasaras naktī, pēdējo autobusu nokavējis, es mājās atgriezos pa Šmerļa meža takām, saviem radiem par lielām šausmām. Vēlreiz man tika uzskaitīti trīs un četrus gadu veci negadījumi tādiem neuzmanīgiem cilvēkiem kā man.

Elizabetes ielā atrodas Pasaules Brīvo Latviešu Apvienības (PBLA) birojs. Katra mēneša otrā piektdienā šeit pulcējas ekspatriātu bariņš. Cilvēki, kas ir atgriezušies jeb kas strādā Latvijā. Pie viņa glāzēm tiek aprunāts un kritizēts šis un tas, bet savu izvēli atgriezties Latvijā neviens nenožēlo. Kaut kādā veidā dzīve Latvijā rādas mērķtiecīgāka un interesantāka nekā Toronto vai Ročesterā.

Kā Rīgā, tā Toronto man tiek atkārtoti jautāts: vai tu brauksi atkal? Vai tu domā atgriezties? Protams, ka es braukšu atkal. Par atgriešanos es vēl neesmu izšķīries, bet kaut kur manā zemapziņā guļ dziļa vēlme vecumdienās atgriezties un iesūnot kādā Latvijas lauku stūrī - kaut vai kapakmens veidā. □

Bruno Plūme

MĒS BRAUCAM UZ VALMIERU

Patiesību sakot, tikt no Rīgas uz Valmieru nav grūti. Vairākas reizes dienā iet autobuss, bet tam ir vairāk pieturu kā sunim. Iet vilciens, kā gala punkts ir Lugažos, pie pašas Igaunijas robežas. Tas ir ērts, lēns satiksmes līdzeklis, un var izlasīt biezu grāmatu. Bet katrs zin, ka to visērtāk izdarīt ar automašīnu.

Ceļā devāmies pēc divām sniega pilnām nedēļām, kas tikai vakar sāka kust un ir izveidojis pie Rīgas namiem lāstekas, ar ko varot nogalināt cilvēku... Visas ielu malas ir pilnas sniega kalniem. Braucām pa Brīvības ielu pāri Gaisa tiltam (ko tā visi gan nesauc, vairāk Vefa tilts), kur tagad sākās Brīvības gatve, kas ar laiku pāriet A2 autoceļā uz Pleskavu.

Jaunie satiksmes noteikumi, kas stājās spēkā 1. janvārī, paredz, ka pilsētās satiksmes ierobežotais ātrums ir 50 km/stundā (mazliet virs 30 jūdžēm/st.), bet braucamceļos pat līdz 20 km/stundā (mazliet virs 12 jūdžēm) Lielceļš, kā A2, bija apzīmēts ar 80 km/st., bet to drīz pacelšot uz 90 km/st. Latvijā ir neskaitāmi satiksmes upuŗi; varbūt, ka tāpēc tik drakoniski noteikumi. Jāatzīstas, ka, lai arī nesēdēju pie stūres, jutos mazliet neonulīgi. Mana sieva ceturtdien bija Siguldā dienesta darīšanās un pārbrauca diezgan satraukta, jo ceļš esot bijis tīrs ledus ar sniega kārtu virs tā.

Vismaz aizmugures sēdēkli man nav jāpiesprādzējas, jo moskvīcam, ar ko braucam, tādas iekārtas nav. Pēc pašreizējiem noteikumiem, šoferim jāmaksā Ls 5.- par katru nepievienotu drošības jostu.

Bet nē, A2 bija slapjš, bet citādi lieliski noarts. Pēc laiciņa nogriezās A1 uz Ainažiem un Tallinu, bet vēl pēc laika A3 uz Valmieru un Valku. Arī tas sākumā bija labs, bet stāvoklis mainījās aiz Raganas.

No Valmieras ceļa iet šaurāks ceļš uz Inčukalnu, un tur teikts, ka restorāns Pavards piedāvā mājās gatavotas maltītes. Tā kā šoferim priekšā paredzams grūts brauciens, apstājamies. Retorāniņš glīts, apkalpošana, kā visur Latvijā, lieliska, un mūs pacienā ar garšīgām smalkmaizītēm un kafiju. Kas ir Latvijas vislabākais? Koŗi, kas dzied tā, ka ik gadus ved no ārzemēm zelta medaļas; alus, kas ir tik labs, ka jābrīnās, kāpēc to ievēd burkāš arī no ārzemēm; un gluži viss, kas cepts no miltiem. Te var ik dienas dabūt ābolkūkas tiem, kam tās liekas dievu ēdiens (tā kā man), napoleonus, smilšu kūkas un daudz ko citu. Par Vārmes saldskābo maizi jau jūsmoju.

Latvija ir skaista. Tā esam gadiem ilgi stāstījuši skolas bērniem sestdienās un svētdienās, un tā, protams, ir taisnība. Sniegā balta, īpaši jau egles, kas uz savām skujām nes lielus sniega lēkskus. Pa kreisi pavid liels, kopts ābeļu dārzs, un zem tā daudz, jādama, zaķu pēdu. Citur skaista, trīsdesmitajos gados

RĪGA ZIEMĀ

Ši gada janvārī lidoju uz Rīgu, lai skatītos Rīgas Operas baleta izrādi "Edite", kurai mūziku komponējusi mana vecākā meita Dace Aperāne un ko pirmo reiz uzveda atjaunotajā Operas namā (Pirmizrāde bija 1995. g. maijā, Dailes teātri.) Šis bija notikums, kurā noteikti būtu vēlējusies piedalīties mana nelaiķe sieva Ilga. Tā nu es tajā pārstāvēju arī viņu, kā uz to mudināja Bīrūta Rubesa. Lai viņai lielais paldies par šādu padomu! Par pašu izrādi vēlāk, notikumam secībā.

Bija patīkami atstāt lielo aukstumu Montrealā. Laimējās vēl pašā pēdējā brīdī dabūt biļeti ceļojumam uz Latviju caur Prāgu, Čehu republikā. Otavā pirms pāris dienām biju ieguvis savu jauno Latvijas pasi. Tā man deva iespēju uz dažām stundām iepazīties ar šo skaisto pilsētu Eiropas sirdī. Arī te bija ziema (Būs jābrauc kādā piemērotākā gada laikā, lai to tuvāk apskatītu!). Ar Latvijas pasi nav vajadzīga vīza, kamēr ar Kanadas gan (\$50), lai atstātu lidlauku, kur mani sagaidīja Sarmīte Grava. Pēc pastaigas pa Vecprāgas ielām, nonācām Brīvās Eiropas radio raidītājā, kas iekārtots kādreizējā komunistu parlamenta ēkā, ar kuru iepazīstināja latviešu raidījumu direktors Uldis Grava. Plašas telpas un daudz dažādu studiju, kurās visu laiku notiek intensīvs darbs. Grava vēlas 4 minūšu interviju, ko jau pēc pāris dienām dzirdēšot Rīgā. Lai iet (Un, tik tiešām, ļaudis mani noliktajā laikā bija dzirdējuši un tā zināja, ka esmu ieradies.)! Pastāstīju dažos vārdos par LNAK Kultūras nozari, ka braucu skatīties baletizrādi "Edite", kārtot Mūzikas nometnes lietas šī gada vasarā Ogrē un pareklamēju gaidāmos 10. vispārējos latviešu dziesmu svētkus Kanadā, kas jūlija sākumā notiks Toronto. Darbinieku ēdnīcā pusdienās nogaršoju pēc čehu receptes darinātu karpu, kas garšoja labi, bet bija tauku pārbagāta. Te tikos ar diakonu Pāvilu Brūveri, Marutu Kārkli un citiem radio redakcijas darbiniekiem. Viņi visi, šķiet, Prāgā ir iedzīvojušies.

Atpakaļ uz Prāgas lidlauku, kur lidmašīna no Maskavas mazliet aizkavējusies. Tajā daudz tukšu vietu. Uzgaidāmā telpā satieku tautas deju lielmeistaru, torontieti Zigurdu Miežiti. Tā nu tālākā ceļā man ir teicams sarunu biedrs un laiks aizrit nemanot. Lidmašīna ir kāds krievu modelis un ne tuvu nelidzinās tai, kas vizināja uz Prāgu un kurā man nezin kāpēc ierādīja vietu tirgziņu klasē (Nu, tas bija pārdzīvojumš pats par sevi!). Kāds labs gariņš to bija pakārtojies. Tomēr arī te apkalpe ir ļoti laipna, ēdina un dzirdina pāri par mēru. Izrādās, ka mums priekšā sēž vēl viena pasažiere - latviete, kas no Rīgas. Viņa pa ausu galiem klausījies mūsu sarunā un sadzirdējusi tajā kaut ko tādu, ko tulkojusi negatīvu. Pie izkāpšanas taisnojāmies, ka sakāmais bijis pavisam citāds - pozitīvs. Nu viņa ir priecīga un atvadoties vēl mums skaistas dienas Rīgā. Tā nu iet ar tiem vārdiem - viens saprot tā un otrs citādi. Un tad nu jāsāk uzmanīties (Dažkārt viens otrs iet tik tālu, ka nerunā nemaz.). Redziet nu, laiki un apstākļi mainījušies - pārmaiņas notiek visur, un it sevišķi cilvēkos pašos.

Lidmašīnai skrejot pa skrejceļu uz lidostas ēkām, pa logu redzams, ka Rīga tikpat lielā ziemā kā Montreala. Sniega kupenas pusotra metra augstas. Pūš vējš un putina. Kopš 1992. gada, kad Rīgā biju pēdējo reizi, caurlaides izdarības tik vienkāršotas, ka esam sagaidītāju rokās dažās minūtēs. Līdzpaņemtos saiņus šoreiz neviens nepārbauda. Dodies tik tālāk un izbaudi dzīvi! Sagaidītāju vidū ir divi mani kādreizējie skolas biedri no Jēkabpils ģimnazijas laikiem - Jānis Dardzāns un Arvids Janušķevics. Ar pēdējo kopējās skolas gaitās gāju vēl daudz agrāk - trīsdesmito gadu beigās Mežgaļu četrklasīgā pamatskolā, Dignājas pagastā, un vēlāk Zasā. Pirmā tikšanās pēc 53 gadiem. Kas to var vārdos izteikt? Galvenais, viens otru pazīstam un esam garīgi tuvi, kaut dzīve mūs pa starpām izmētājusi pa visdažādākām gaitām. Un tur ir mana pavadone Velta Kalniņa, kas ar tādu rūpību palīdzēja Ilgu izvadīt pēdējā gaitā, jo tieši tajā laikā ciemojās mūsmājās Montrealā. Viņa man pastāsta, ka jau šim vakaram esot pieteicies pirmais ciemiņš, kas noteikti vēloties ar mani tikties, jo viņam esot tupmācējās dienās jādodas uz Eiropu darīšanās. Tas izrādās enerģiskais un darbīgais Artūrs Malta, kas ir atjaunojis Latvijas Lauksaimniecības Kameru un kam uz krūts liela sāpe - Latvijas lauksaimnieku grūtais liktenis. Par to stāvokļa uzlabošanu viņš cīnās, kur un kā vien var. Jāuzklausa un jāsaņem piedāvātie materiāli, lai gan šoreiz neesmu braucis risināt šīs un citas politiskas problēmas. Rādās, mēs, latvieši,

visur esam ļoti līdzīgi - ja mums kāda lieta ir sevišķi tuva, mēs meklējam katru iespēju, kā to stumt uz priekšu un veidot. Latvijā ļaudis tādi paši. Un tad mēs dažkārt it kā salecamiem un vaicājam, vai tas nav par daudz. Varbūt esam ieraudzījuši paši sevi? Pēc turpat kā diennakts (24 stundu) ceļošanas ķermenis prasa atpūtu. Jāatvainojas un jādodas uz miega muižu, kas patur savā varā līdz nākamās dienas pēcpusdienai.

Sākusies mana trešā odiseja Latvijā, šoreiz ziemā. Tā izrādās sekmīga, dod daudz jaunas enerģijas un liecina, ka lietas nebūt tik trakas nav, kā dažkārt saklausīts un lasīts, ka nav jau tā, ka šie būtu kaut kas tik neparasts, ko mēs ik dienas nesaņemam plašajā pasaulē, kurās dažādās malās dzīvojam.

Rīga ir dzīva pilsēta. Man šķiet, ka tās iedzīvotāji tecinūs, kā lauku irbites, vien prot skriet no vienas vietas uz otru, un man jābrīnās par to, cik meistarīgi viņi to veic. Ne klūp, nedz triecas kādam virsū. Tikai ar piemiegtu aci noskatās uz mani, kas iebaidīts no sirds slimības kaitēm, ļepo kā iesnaudivs lācis vai nogurusi pile. Viņi droši vien spriež, lūk, atkal viens no ārzemniekiem, kurū mums šodien daudz par daudz; kāpēc viņi mūs neliek mierā? Pie publiskām satiksmes pieturas vietām arvien ir daudz ļaužu; sevišķi trolejautobusus Kr. Valdemāra iela rīta un pēcpusdienas pasažieri saspīesti ciešāk par ciešu, ka var piemesties visādas baiju izjūtas. It sevišķi tad, kad kādam jāizkāpj un jāatbrīvo ceļš. Kādā šādā gadījumā jūtu kādas krievietes pirkstu triecamiem manā kreisajā aci. Viņai ne prātā nenāk ko teikt - metās tik tālāk, kamēr es uzmanīgi aptaustu šo vāriģo sejas daļu. Laimīgā kārtā, nekas bīstams nerādās. Vietējie rīdzinieki saka, ka ar Pārdaugavas troleju braukt sastrēģuma stundās esot uzdzīkstēšanās. Mani pie tā noveda neveiksme, kad visādi izpētījuši kādu pazīstamu dzīvokļu namu, abi ar laikraksta Nacionālā Neatkarība redaktoru Gunāru Birkmani nekādi nevarējām atrast pareizo dzīvokļa numuru un bija jādodas atpakaļ, ko kājām negribējām vairs darīt, jo turpceļā bijām noļepojuši vairākus kilometrus. Redaktors Birkmanis ir pats miera iemīsojums. Man žēl, ka viņš manis dēļ nokavējis kādu citu vizīti, bet esmu bezgala priecīgs, ka esmu viņu iepazītinis tuvāk. Tramvajā ceļošana jau ir daudz ērtāka. Turpretim taksišu vadītājiem gaužam netik, ja brauciens ir īss, jo tad samaksa ir niecīga. To viņi neslēpj. Un nepavisam ne, ja svešiniekam ir līdz kāds vietējais...

Tā kā Rīgas ielas bija pilnas sniega un labu sniega tīrītāju pilsētai ir maz, pārvietošanās ar auto šo ziemu prasīja meistarīgu braukšanu. Turklāt, pie gala mērķa tiekot, bieži vien bija jāreķinājās ar to, ka būs vajadzīgi papildspēki, lai tiktu no ielas malas novietnes sekmīgi laukā. Daudzās vietās tagad ir laika mērītāji un naudas iekasētāju automāti. Nelikumīgi novietotas mašīna policija ved projam bez žēlastības. Un ja nu vienā ielas rajonā tā novietojusās vairākas mašīnas, tad gandrīz vai garantēts, ka pirmo aizvilks to cēlāko un dārgāko vāģi. Pats redzēju, ar cik acīgu aci kārtibnieks veica savu uzdevumu un rikoja aizvācējas mašīnas vadītāju. Gandrīz kā kādā dokumentārfilmā, kurā apskatītas policijas neuzmanības pret sabiedrību. Būs ļaudis, kas teiks, kā var tā izriekties? Ka var - tas, man šķiet, ir jau sākuma ceļš uz labāku nākotni, ja iekasētās likmes aizies pilsētas vai valsts kasēs. Mazākās ielās bieži vien no abiem galiem iebraukušām mašīnām atkal jāstumjas atpakaļ, jo apbraukt nav iespējams. Tāpēc iepriekš labi jānoskatās, vai varēs nobraukt ielas lielo pusi, pirms kāds uzdrošinās braukt pretim. Citādi uzvar tas, kas ir bezbailīgāks. Ja nu pagadās labi šofēri, kas ciemiņu pārvieto no vienas ciemošanās uz otru, tad var justies kā lielkungs. Man tā gāja. Pat brauciens uz Liepāju (ap 235 km no Rīgas) pa atkalas un salstošas miglas gludi nopulēto lielceļu ar ap 125 km stundā neliekas traumatisks. Es uzticos, un uzticība šādās reizēs, laikam ir vienīgais ceļš, jo atgriezīties mājās tajā pašā vakarā sveiki un veseli. Pa ceļam vērojām sniegunteņa kupenas, nosarmojušus kokus un sastopām kādu pretim nākošu vai apbraucam kādu citu auto. Mākoņi veļas mums pretim puskoku augstumā, un tikai Liepājā uz dažām minūtēm caur tiem izlaužas ziemas saules stari. Tie man šķiet mistiski rozīgi, it kā meklēdami, kur iedurties un sasildīt sasalušas sirdis. Mēs savā mašīnā neesam no tiem, jo mūsu starpā valodas virmo, kā pavasara strautā, jo līdz brauc māsica no mātes puses, ko līdz šim nebiju vispār sastapījis. Un Liepājā gaida otra ar savu dēlu un mūsu saimei pēc laiciņa pievienojas piensaimnieks Mārtiņš Sesks, ko pazīstu jau labu laiku - no tām dienām, kad pavadīju

viņu un citus latviešu piena pārstrādāšanas meistarus pa Kvebekas universitātēm, pie liellopu apaugļošanas tehnikas veterinārārstiem, uz caļu un zivju audzētavam. Šis cilvēks daudz ceļojis un izdomas un pieejas viņam ir izkoptas un veiksmīgas. Gandrīz vai tāds pats pasaules cilvēks, kā mēs. Varbūt pat veiksmīgāks.

Māsicai Liepājā dzīvokļu nama pārvaldnieks nogriezis apkuri un silto ūdeni, jo daļa irnieku nemaksā attiecīgās maksas. Viņa atradusi pati savus veidus, kā ar šīm likstām tikt galā. Laimīgā kārtā nav agrāk izlauzusi guļamistabā labu podiņu krāsni, kad ēkā iekārtota centrālā apkure. Tagad tā lieti der, kaut gan jāpērk malka un jāstiepj augšā pa vairāku stāvu kāpnēm. Kāpnēs un kāpņu telpa mani baida, jo dažkārt jāpieveic 5 augsti stāvi. Pārsteigums liels, ka, neskatoties uz piesārņoto gaisu, lielo aukstumu un mitrumu, spēju to darīt bez sevišķas piepūles, pat aizdusam nav. Tātad, mans ķirurgs un sirds speciālists paveikuši teicamu klemņera darbu - sagriezuši un salikuši atkal kopā tik veiksmīgi, ka varu pārvietoties gandrīz kā pūsmūža vīrs, kam nav nekādu kaisu. Un ja nu piektā stāva dzīvokli mīt kāds varens suns, kam patīk rauties uz āru, tad nu ir vajadzīgi roku muskuļi un spēja atspiesties pret margām vai sienu, lai notriektos zemē vienā rāvienā. Augsto griestu namos tad nu būtu diezgan liels brikšķis. Vai kāds to nāktu skatīties? Rodas iespāids, ka ne. Un ja nu palūrētu, tad tūdaļ atkal aiztaisītu durvis. Dažkārt neērtas ir šīs kāpņu telpas. Un vēl vairāk celtni, kuŗos var iespiesties tikai dažas personas. Karstā ūdens sagādei daudziem dzīvokli ir ipašas Krievijā ražotas ierīces, kas ar gāzi tūdaļ uzsilda ūdeni pēc vajadzības. Lielāka problēma ir spiediena trūkums, ja nav ūdens ko sildīt.

Rīgā pavisam vairs nav pazīstamas virskurpes - galošas. Katru reizi, kad iegriežos kādā apciemojumā, sagaidītāji laipni lūdz, lai es taču nākot iekšā bez kurpju novilkšanas, jo kā gan ciemiņš staigās zeķēs. Es atbildu, ka jau tikai novelku virskurpes. Cik labi, ka esmu paņēmis tās līdz. Man pašam silti, sausi un ērti, un rīdnieki redz kaut ko tādu, kas viņiem vēl nav un ko viņi vēlas. Tikai retais tās atceras no agrākiem laikiem. Tad nu lielā apbrīnošana un jautājums, kāpēc vēl neviens tādas nesot uzsācis ražot vai ievest. It sevišķi šogad tās daudziem būtu palīdzējušas un nama mātēm nebūtu bijis jāpavada laiks pilsētas netīrumu piekopsānai savos glietajos un tīrajos priekšamos. Un tās palīdz Rīgas ielās, kuŗu bruģa akmeņi tik slidēni, ka viegli aizmesties garšļaukus, salauzt kādu locekli un pēc tam pavadīt līdz 5 nedēļām slimnīcā. Laimīgā kārtā, ir tik auksts, ka nejaucās ērces, kas ievazātas Latvijā no Krievijas un kuŗu kodiens ietekmē nervu sistēmu, nevar uzbrukt. Tās citos gada laikos pat Rīgā esot uzlasāmas zālē, dārziņos un citur. Patlaban esot paredzēta vispārēja potēšana, lai novērstu neparedzamas likstas, kādas šīs niecīgais kukainis var atnest. Ko darīsim mēs, Latvijā iebraukuši pavasarī vai vasarā? Varbūt Dieviņš ar auksto laiku tās būs izsaldinājis.

Šogad viens pelnišanās darbs Rīgas ielās ir sniega tīrīšana. To stumj nost no jumtiem un kapā ar lāpstām uz ietnēm. Divi viri strādā, viens skatās. Nama jumta tīrīšanas vieta uz ietnes norobežota tikai ar dzeltenu plastikas banti. Tai nu pāri kāpt nedrīkst, citādi var dabūt sniega lādiņu uz galvas... Cik šādiem vīriem maksā, netaujāju, bet neatliekams darbs tas ir un, jāpieņem, mazina bezdarbnieku rindas.

Lielajā aukstumā (naktī dažkārt -25 grādi C, dienā -18 grādi C) un apmākušajās debesīs Rīga izskatās pelēka un drūma, ir nemīlīgi drēgna (100 % relatīvais mitrums). Ļaudis tam piemērojušies, gērbušies silti. Doma baznīcā, dievkalpojuma laikā gaiss gan tika 6 grādi C. Tiešām auksts. Dievkalpojums turpat 2 stundas garš, jo sprediķus saka abi draudzes mācītāji. Pie dievgalda ejot, jāmetās uz ceļiem uz aukstā baznīcas klona, no kuŗa grūti augšām tikt. Neskatoties uz to, tajā vairāki simti rīdnieku, viens otrs ārzemnieks un laucinieks, kas atbraucis uz Latvijas ev.-lut. baznīcas sinodi, kas pēc pāris dienām notiek Rīgā un kuŗā par baznīcas archibīskapu no jauna uz 3 gadiem apstiprina līdzšinējo Jāni Vanagu un lemj, ka nepareizi orientēti cilvēki dzimuma orientācijā nav cienīgi saņemt svēto sakramentu un piedalīties citās draudzes izdarībās. Kas jauns - šis jautājums pasaulē sen jau iztirzāts no viena gala līdz otram, un mūsu pašu LELBA Kanadas apgabala konferencē 1995. g. rudenī Hamiltonā, Ontario, atzina, ka baznīcas dzīvē visi ir līdzīgi un šādi ierobežojumi nav vietā. Vai esam ar to labāki? Vai luterticīgie

Latvijā sliktāki? Atbildes uz šiem jautājumiem vēl jāsiņā. Nav šaubu, ka tās radīs pretešķības un dažādus noskaņojumus. Vai nu atkal nebūsim vēl lielāki Rietumu nezāļu ieviesēji?

Visumā visur, kur ierados, dzīves vietās siltuma netrūka. Kur ir tā trūkums, iemītnieki izlidzas ar elektriskiem sildītājiem (mūsu A/S Beļri te darijuši ko sevišķi teicamu, jo nodarbojas ar šādu ierīču piegādi.). Šoreiz sevišķi iepriecināja tas, ka vairumam ļaužu ir arī garīgs siltums un, neskatoties uz dažādiem dzīves apstākļiem, gaišs skats. "Mēs tagad esam saimnieki savā zemē. Viegli mums neiet un neies, bet galā tiksīm!" To dzirdēju no dažādu profesiju cilvēkiem. Nav šaubu, ka grūti iet zināmai iedzīvotāju daļai, no kuŗas daži raud un žēlojas, bet citi klusībā piecīes. Cik lielas ir katra no tām, nespēju apzināt. Turpretim dubultā grāmatvedība, kas tik izplatīta, lai izvairītos no nodokļiem, dara neparastus brīnumus vai noved nepatīkamās situācijās, par kuŗām neviens negrib plašāk izteikties. Tas saprotami. Tā blakus standartā algai, par kuŗu želojas, bieži zem galda tiek izmaksātas summas, par kuŗām neželojas un kuŗas neviens nepiemin, tur pie sevis kā lielāko noslēpumu, jo citādi varētu rasties sarežģījumi gan pašam, gan darba devējam. Latvietis nav muļķis, viņš spēj dzīvei pielāgoties un atrod izejas pat visgrūtākajās dzīves situācijās. Daudzajos pārtikas veikaliņos, tirgos tas pat šajos skarabajos laikos nopērk svaigu tomātu, gurķi, kivi augli un citus vitamīniem bagātus gardumus, kuŗu cenas bieži vien ir augstākas kā Montrealā. Varbūt mēs, ārzemnieki, pārāk brīvi nākam ar saviem padomiem, pēc kuŗiem neviens netiecas. Varbūt, ka derētu nogaidīt, kad cilvēkam ienāk prātā ko prasīt, lūgt.

Rīgā sevišķi pieaudzis auto mašīnu skaits. Lēš, ka to esot vairāk kā 400 tūkstoši. Un tās gandrīz visas brauc (šur tur redz arī tādas, kas pamestas), lai gan bencīns mazliet dārgāks kā pie mums šeit. Netrūkst vairs bencīna staciju, un no spekulantu kannām tas vairs nav jāiegādājas. Tā ir ievērojama pārmaiņa. Šobrīd strīdus un pārrunu ābols ir apdrošināšana, it sevišķi pret tresās personas zaudējumiem (Liability), bez kuŗas pie mums vispār mašīnu nevar pierakstīt. Valsts prasa obligātu Ls 100.-likmi pa gadu. Mašīnu īpašniekiem tā rādās nežēligi augsta. To, kas mums uz ik soļa jāievēro, ka, ja nevari maksāt, nevari mašīnu braukt, rīdnieki tā neuztver. Auto ir tiesība! Kā valsts kaut ko tamlīdzīgu var prasīt? Tas ir jautājums, par ko runā plaši. Runātājiem neienāk prātā, ka, ja gadītos sabraukt kādu dzērāju (tas taču pats vainīgs, ka piedzēries), tāda apdrošināšana nodrošinātu šī nelaimīgā cilvēka medicīnisko aprūpi. Šādu nelaimīgu un slimu cilvēku - alkoholiķu Rīgā un arī laukos ir daudz. Pat rita stundās ielās var sastapt streipuļojušus pārus. Alkohols ir lēts. Lai pie tā tiktu, bieži tiek pārdoti labdarības saiņi un citas nepieciešamas lietas. Ģimene nonāk vēl neciešamākos apstākļos. Un kā visur pasaulē, lielākie cietēji ir bērni.

Kāds zinīgs vīrs deva man padomu: par labdarību jums vajadzētu padomāt nopietnāk! Bieži jūs ar to izaudziniet sabiedrības daļu, kas neko negrib darīt un kas sagaida, ka līdz pat mūža beigām varēs dzīvot no tās. Mums pietiek ar to daļu, kas tādi jau kļuvuši no komunistu laika. Jums ir jāprasa kaut kas pretim, viņš uzsvēra. Man viņam bija jāpiekrit. Citiem vārdiem, mums ir savstarpēji jāiepazīstas, lai varētu pasākumus risināt kopā, jāskatās uz lietām ar citādākām acīm, kādām esam parāduši skatīties demokrātiskās un labklājības patvēruma zemēs, kuŗās notiek tādas pašas pārmaiņas, kā Latvijā. Latvijā mēs jūtamies it kā iesaistīti, še tās mums it kā pāiet garām.

Runājot par cilvēkiem, kas atgriezušies uz dzīvi Latvijā no aizokeāna zemēm, jāpiezīmē, ka to vairums dzīvo labi. Gados vecākiem, ja atgūtas vecāku mājas, ja bijuši ietaupījumi, ja ir ievērojamas pensijas un ja pārvestas dzīvokļu iekārtas, dzīvošana dzimtajās mājās ir vairāk kā patīkama - ērta un skaista savā dzimtajā zemē. Jaunajiem ir labas darba iespējas ar labu atbildinājumu, karjēras veidošanu. Visi jaunajos apstākļos iedzīvojas itin ātri. Gadās arī likstas. Kā jau tādos gadījumos, pie tām vainīgi ir citi un iestādes. Tā jāpiemin dzīves vietas pierakstīšana, kas likumā nav paredzēta, itin bieži nenotiek. Ja pasē nav šī pierakstīšanas zīme, vecie birokrāti ar šādu cilvēku nerunā, kamēr lietu noskaidrot repatriācijas birojā grūti, jo tur jāgaida uz īpašu pieņemšanu. Citādi birojs slēgts. Tā nu var izrādīties liela neērtība. Piemēram, igauņu robežsargi it kā nelaižot pārrobežu tādus, kas nav pierakstīti, izņemot, ja pase izdota kādā no vēstniecībām ārzemēs. "Mūs aicina mājās. Mēs atbraucam,

bet nav nekādas kārtības, kā iekārtoties, nekāda palīdzība, kā atrast pareizo atrisinājumu," sūdzas šie ļaudis. Un tādu esot daudz, man pastāsta PBLA biroja darbiniece Ivete Grava. □

/Turpmāk vēl/

M. Štauers

☒☒☒☒ VĒSTULES ☒☒☒☒

Latvijas skautu prezidenta
GENERĀLA KĀRĻA GOPPERA FONDS

1996. g. 20. febr.

Godātam M. Štauvera kungam!

Jūsu vadītā "MLB Ziņotāja" 1995. g. dec. nummurā 7. lappusē ir ievietota E. Keiša karikatūra, kurā redzams ģen. Kārlis Goppers, kas tur rokā lāditi, uz kuņas ir uzraksts "Goppera fonds", un apakšā teksts: "Sākumā tā bija pūrlādīte, ko imponzants ģenerālis šad tad pacilāja. Tikai, kad dēls ieradās karāļzemē, tā bankas seifs pieņēmas svarā un prestižā."

Šī karikatūra ir nepatiesas informācijas izplatīšana un neslavas celšana Goppera fondam un arī ģen. Goppera dēlam Miķelim Gopperam, kas dzīvo Zviedrijā, jo tā informē lasītāju, ka Goppera fonds ir Miķeļa Goppera personīgs naudas vākšanas iestādījums.

Goppera fonds, kuņa juridiskais nosaukums ir General Goppers Fund, Inc., ir neatkarīga ASV nodokļu departamenta atzīta bezpeļņas organizācija, kuņas mērķi ir veicināt latviešu jaunatnes audzināšanu un kultūras pasākumus. Ģen. Goppera dēlam ar šo organizāciju nav tieša sakara. Miķelis Goppers nekad nav darbojies Goppera fonda valdē. Man liekas, ka Jūs, Štauvera kungs, to zinājāt. Goppera fonds atbalstīja Jaunatnes dziesmu svētkus. Kāpēc Jūs ievietojāt šādu nepatiesu karikatūru MLB Ziņotājā?

Mēs prasām no E. Keiša un tāpat no MLB Ziņotāja atvainošanu par nepatiesības izplatīšanu. Ja tas netiks darīts, tad kā juridiska persona Goppera fonds tālāk kārtos šo lietu ar saviem advokātiem.

Ar sveicienu

(paraksts)

Fricis M. Sipols

Priekšsēdis

Vispirms, skaidrības labad, kas bija iespiests:

Sākumā tā bija pūrlādīte, ko imponzants ģenerālis šad tad pacilāja. Tikai, kad dēls ieradās karāļzemē, tā bankas seifā pieņēmas svarā, ir prestižā (pasvītrotumi redakcijas).

Ed. Keišs atceras savu augsto priekšnieku, jo sastāvēja LNA 51. skautu pulciņā un bija iesvaids sekretāra čīnā. Pulciņa priekšnieks toreiz bija Baltpurviņš.

Citiem vārdiem, te nav runa par M. Goppera seifu, bet gan par Goppera fonda seifu. Tā vismaz to izprata redaktors, un vēstulē izlaistais paragrafs taču liecina par Ed. Keiša pateicību savam augstajam priekšniekam.

Neskatoties uz to, karikatūras autors Ed. Keišs raksta sekojošu paskaidrojumu: "Ziņotāja decembra izdevumā ieviesies teksta miseklis pie ģen. Goppera Fonda sarža. Tekstā: Sākumā tā bija pūrlādīte, ko imponzants ģenerālis šad tad pacilāja. Vietā "kad dēls ieradās karāļzemē" jābūt, kad aktīvi sāka darboties ģen. Goppera fonds, tas pieņēmas svarā un prestižā."

Redakcija nožēlo, ka ir radies šāds pārpratums šajā jautājumā. Redaktoram un redakcijai nav bijusi ne mazākā vēlēšanās celt neslavu ne ģen. Goppera fondam, ne M. Goppera kungam. Un tā to nevēlas darīt arī turpmāk, jo apzinās šī fonda lielo nozīmi latviešu jaunatnes audzināšanas darbā.

Par rakstiem MLB Ziņotājā atbild to autori. Ed. Keišs ir devis savu labojumu, redakcija savu paskaidrojumu. Ceram, ka ar šo šis jautājums ir atrisināts un ka ar to turpmāk vairs nebūs jānodarbojas.

Redaktors un redakcija atvainojas, ka tā ir noticis. Nekas apzināts šeit nav darīts. Neesam centušies kādam pāri darīt jeb radīt nevēlamas situācijas. Ka M. Goppera kungs nedarbojas ģen. Goppera fondā, mums patiesi nebija zināms.

Redakcija un redaktors

NESLAVAS CĒLĒJI TRIMDINIEKIEM!

Tie ir bijušie kompartijas biedri, ar maziem izņēmumiem, pakalpiņi, vai arī čekas darboņi, kas pret nacionāliem trimdiniekiem vērsas gluži vienkārši tāpēc, ka viņi nenogurstoši, visdažādākos veidos ir vērsuši Rietumu pasaules uzmanību par komunistu necilvēciskām izdarībām pret latviešu tautu TĒVZEMĒ. Mēs bijām, esam un būsīm citādos uzskatos par "LATVIJAS TĒLA" veidošanu, tādu, kādu līdz šim esam aizstāvējuši patiesi brīvu, neatkarīgu, demokrātisku, latvisku Latviju.

Vadošā nomenklatūra ar savu iespaidu ir panākusi, ka valdība neatbalsta OKUPACIJAS MŪZEJU un nevēlas to rādīt nedz svešniekiem, kas ierodas LATVIJĀ, ne arī skolu jaunatnei. Nerādīt neko tādu, kas atgādinātu okupantu nežēlīgo valdīšanas laiku; klusu ciest par necilvēcīgām deportācijām, kaņavīru iznīcināšanas nometnēm NORILSKĀ, VORKUTĀ un citur, kur badā un salā nobendēti mūsu tautieši.

Šo bijušo varas vīru un viņu pakalpiņu vēlēšanās, lai ātrāk visu to aizmirstu, kaut par to vairs nerunātu; klusu ciešot pret šiem noziegumiem. Sāpīgi, ka arī šeit Rietumos ir sprunguļu metēji pret tām personām, kas ielikušas un joprojām ieliek sirdis un līdzekļus, lai uzturētu Okupācijas muzeju. Miļš paldies par pūlēm un patriotisko izpratni, patriotēm un patriotiem, kas ar darbiem sevi apliecinājuši.

Bijušie varas vīri ar savu iespaidu panākuši "sienas celšanu", nevien pret patriotiski noskaņotiem trimdiniekiem bet arī noklusē noziegumus pret cilvēci. Latvijā ir notiesāti tikai divi ļaundāri, kur paliek pārējie? Iznāk tā, ka pie varas esošie, par visu varu cenšas noslēpt kriminālos aktus, ko tai nodarījusi PSRS. Šo klusēšanu turpina arī Ārlietu ministrija, kuņa gan radījusi milzumu sūtņu, konsulu un citus diplomātiskus postepus, bet bez tiesībām runāt par mūsu tautas nobendētiem, ko veica okupācijas vara. Neviens no sūtņiem, konsuliem, kas atrodas Rietumos, vai arī ierodas Rietumos, nerunā par savas tautas nelaimi un postu, ka tauta ir uz izmiršanas robežas, ka bērni Latgalē ar grūtībām var apmeklēt skolas, ka Latvijas valsts izcīnījusi un 2. Pasaules kara Tēvzemes aizstāvji, leģionāri un nacionālie partizāni, kuņiem pienāktos goda vieta savā Tēvzemē, šodien liela daļa ir bezizejas stāvoklī un šie varoņi bieži tiek sava mūža vakara nogalē aplabāti papīra maisos, jo nav līdzekļu zārka iegādei. Vai tā nav kauna lieta? Nekas nemainīsies kamēr Latvijā valdis nomenklatūras cilvēki.

Cik noprotams, Ārlietu ministrija saviem diplomātiem pārstāvjiem ir aizliegusi runāt par okupācijas laika izdarītiem noziegumiem pret mūsu nāciju. Un visi arī pazemīgi klausā, jo baidās no enerģiskā-drosmīgā konsula Aivara Jerumaņa atļaišanas precedentā. Latviešiem ir tāds trāpīgs sakāmvārds: "Kā kaulu grauz, tā dziesmu dzied."

Šī rīcība atspēlējās arī pret pašu prezidentu Gunti Ulmani, viesojoties Bavārijā. Prese ir klusējusi. Kāpēc? Zeme nebija sagatavota... Žurnālisti netika informēti, kā Latvija pārdzīvoja "50 okupācijas gadus". No prezidenta pavadītājiem nevienam nebija materiāli, ko sniegt presei. Vai tāpat nebija Čikāgā un citās vietās, kur Guntim Ulmanim bija izdevība kontaktēties ar ziņu mēdijiem?

Noziegumus grib ieviestit maisā un tos aprakt. Tā ir atziņa, kas vienam otram ir pielipusi trimdā, "mūsu vadošiem", nav no svara, ko viņš darījis agrāk, bet no svara, ko viņš dara tagad." Nezin, ko šis atziņas teicēji teiktu, ja viņi būtu visas tās moka izgājuši cauri Sibīrijā, vai arī tad viņi vēlētos sēdēt vienā laivā ar mūsu tautas iznīcinātājiem?

Daudzas izdevības ir palaistas gaŗām, slēpjot okupācijas varas noziegumus un no tās izrietošās sekas. Vienalga, vai tā būtu nevarēšana, vai negribēšana, vai abas kopā. Tāpēc pašiem jāprot lauzt šos glēvos aizspriedumus un runāt patiesību par mūsu tautas sāpi dzimtenē. □

Voldemārs Antiņš,

Mežotnē, N. H.

☒☒☒☒☒☒☒☒☒☒

PADOMU IZVĒRTĒJUMS

Padoms nāko no Kalamazoo Aivara Ruņģu un dažiem citiem "rases tīrbniekiem": latviešiem Latvijā ir jāatbrīvojas no kolonizātoriem, cittautiešiem, mankurtiem, rosijāņiem, krievzemešiem, štrāsenmišungiem un citiem bastardiem (sic). Parasti,

PATEICĪBA

Sakarā ar manas sievas un mūsu mātes

TAMĀRAS SKRISTIŅAS

aiziešanu viņšaulē, izsakām sirsnīgu pateicību mācītājam Rasmai Caunei par viņas skaistajiem atvadu vārdiem, ev.-lut. Trīsvienības draudzei un Dāmu komitejai par brīnišķīgiem ziediem un Andrejam Vitolam par viņa mūzikālo piedevu, kā arī visiem draugiem un labiem paziņām par izteikto līdzjūtību un atbalsta apliecinājumiem mūsu drūmajā laikā.

Pateicībā

Indulis, Diana, Imants, Andris
un Jānis.

17. martā, plkst. 18:00, Centrā,
3955 Provost ielā, Lašīnā,

ST. PATRIKA DANCIS

ar LAIMONA gatavoto frikadeļu zupu un pankūkām.

Mūzika - akordeonists Jonas.

IEEJA: \$ 8.00 no personas

Dāmas aicinām lietot kaut ko zaļu!

Lūdzam visus piedalīties kā ēšanā, tā dancošanā!

Ielūdz

CENTRS

DV MONTREALAS NODAĻA

DV Montrealas nodaļas valdes sēde notika 6. februārī, Latviešu centrā. Revīzijas kom. ziņojumu sniedza V. Paegle, norādot, ka vanagu un vanadžu grāmatas, ieraksti un atbilstošie dokumenti pārbaudīti un visi saskan, izņemot to, ka neesot norēķinu par 3 priekšpēdējiem bāra izdevumu - ienākumu aprēķiniem. Ziemsvētku ziedojumu akcija devusi \$ 4.748, no kuriem \$ 708.50, līdzīgi iepriekšējam reizēm, nosūtīt DV KV, kā tas statūtos paredzēts. Visvairāk ziedojumu ienākušai nodaļai - \$ 2.160.-, bez norādījumiem - \$ 1.037.-, kas arī tiks izlietoti palīdzībai dzimtenē. Nodaļa sabiedriskam centram nodevusi bez procentu aizdevumu uz 5 gadiem \$ 7.000.- apmērā, bet vanadžu kopa \$ 5.000.- uz 10 gadiem.

I. Skrastiņš ziņoja, ka vēl arvien ir dabūjami apavi un ka par \$ 118.- iepircis 3-5 g. veciem bērniem jaunas ziemas neilona jakas par \$ 5.- gabalā pārsūtīšanai uz dzimteni bērnu namiem.

Biedrzinis J. Bilinskis atzīmēja, ka viņam laimējies iekasēt \$ 1.160.- izstāvošās biedru maksās. O. Rozentāls ziņoja, ka 10 daudz bērnu ģimenēm Latvijā caur Fr. Kursieti nosūtīti \$ 1.000.-, bet grūtībā nonākušiem 7 leģionāriem - \$ 700.-.

Br. Innus ierosināja valdei pieņemt lēmumu par pirms 2 gadiem DV KV delegātu sapulcē pieņemtās rezolūcijas, kas paredz neiejaukties Latvijas DV lietās, atceļšanu. To tālāk varētu atcelt nākamā DV KZ delegātu sanāksmē šī gada maija sākumā Toronto. Pārrunas izsauca izdevumi, kas saistīti ar ceļojumiem uz Latviju, lai kārtotu eventuālu abu DV Latvijā apvienošanu.

Valde piekrit O. Rozentāla ierosinājumam, ka Latvijas braucien izdevumi jāiesniedz valdei rakstiski ar oriģināliem kvitējumiem par naudas izdošanu un arī atbalsta saņemšanu, līdzīgi kā to darījis nodaļas kasieris K. Čaks savā pēdējā Latvijas apciemojumā.

Ar \$ 350.- lielu summu nolemj atbalstīt S. Fībīga 5 bērnu ģimeni, ar šo summu sedzot samaksu par siltām pusdienām skolā. □

Skrastiņu Indulis

NĀKAMĀ PALĪDZĪBAS SAIŅU AKCIJA

Nakamā saiņu sūtīšana uz Latviju paredzēta 9., 10. un 11. aprīlī, pirmās 2 dienas no plkst. 14-17, bet trešajā - no plkst. 16-19.

Lūgums visiem, kam vien tas ir iespējams un kam ir vēlšanās palīdzēt trūkumā esošai tautas daļai Latvijā, savākt lietotas drēbes, apavus, bērnu rotaļlietas un visu, kas tur būtu lietojams un derīgs, ieskaitot skolas piederumus un ziedojumus naudā. Viss tas tiks nosūtīts pēc vajadzības un prasībām.

Izsakām lielu un siltu pateicību uzņēmīgām vanadzēm un vanagiem (skaitā nedaudziem), kas sagādāja šīs lietas pēdējam sūtījumam. Paldies Dievam, mums ir cilvēki, kas saņemto izšķir un sasaiņo. Viņu uzņēmība stāv pāri personīgām interesēm.

Šoreiz saiņi nav iepriekš jāpiesaka. Tos pieņemsim visas 3 dienas. Maksa par sūtīšanu līdzšinējā - \$ 7.- par kubikpēdu, bet \$ 10.- par piegādi mājās neatkarīgi no dzīves vietas un saiņu skaita - par saini. Tās ir līdzīgas Kanadas Latvieši - Latviešiem Latvijā akcijas cenām.

Lūdzam ievērot, ka saiņus sāksim pieņemt tikai noteiktos laikos, bet ne ātrāk. Drēbēm, palagiem, apaviem un visam ci-

Mūsu mīļā

ANNA SUŠKO

Aizgājusi mūžībā 1996. gada a. martā

Viņu mīlestībā piemin

draugi

Aizsaules ceļā devusies
MLB Ziņotāja kādreizējā darbiniece

TAMĀRA SKRISTIŅA

Dzimusi 1923. gada 25. maijā

Mirusi 1996. gada 20. februārī

Viņu piemin

MLB Ziņotāja
redakcija un redaktors

MONTREALAS LATVIEŠU SABIEDRISKAIS CENTRS

riko

sestdien, 30. martā, plkst. 17:00,
centrā, 3955 Provost ielā, Lašīnā

NOKAVĒTOS 13 GADU ATCERES SVĒTKUS AR CELTŅA IESVĒTĪŠANU.

Plkst. 17:00 Oficiālā daļa

Pēc tam VAKARIŅAS aukstās bufetes veidā

PRIEKŠNESUMI - izpildīs M ē r n i e k u
l a i k i.

DEJU MŪZIKA akordeonista J. Reimika vadībā.

IEEJA \$ 20.00 no personas.

Galdiņi rezervējami pie Jāņa Bilinska, tel. 630-0310

Visi laipni gaidīti!

Aicina

M. L. S. C.

Montrealas Latviešu Sabiedriskā Centra

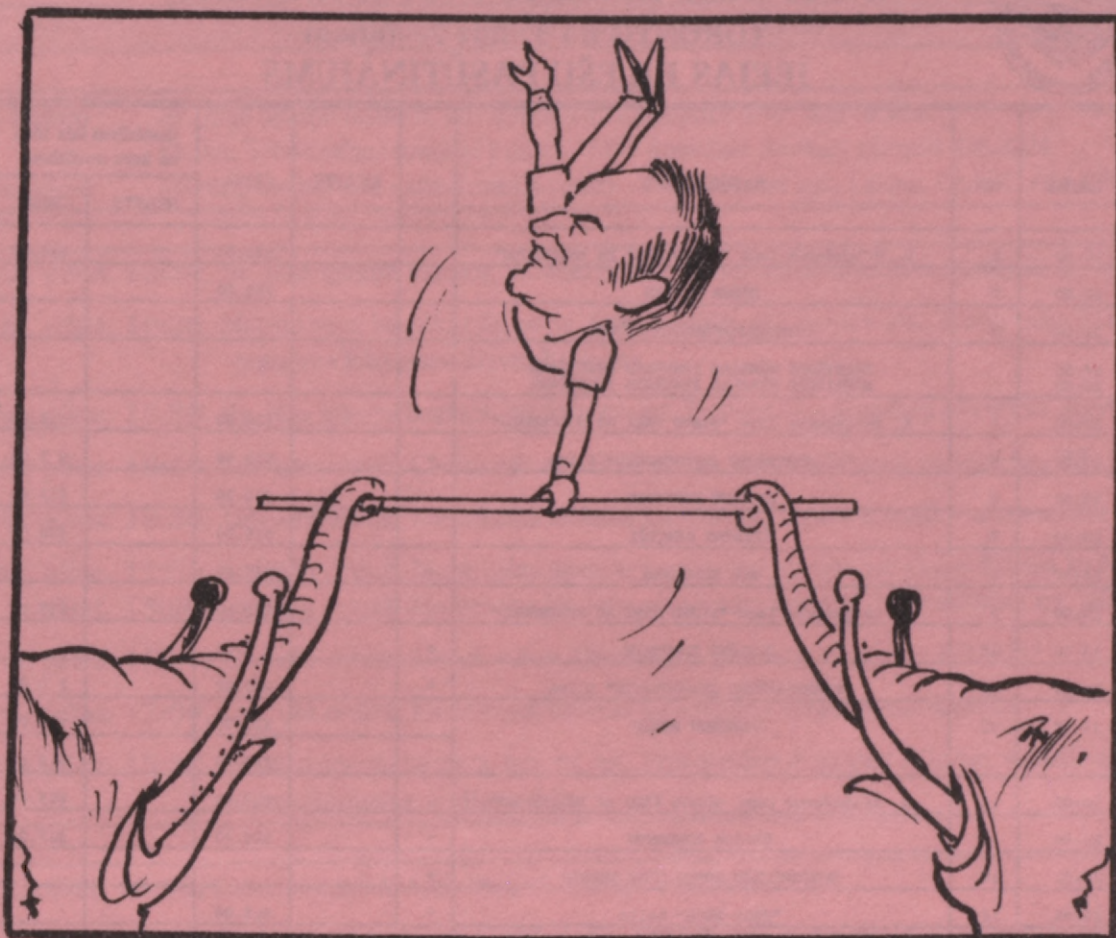
PILNSAPULCE

svētdien, 14. aprīlī, plkst. 15:00, Centrā.

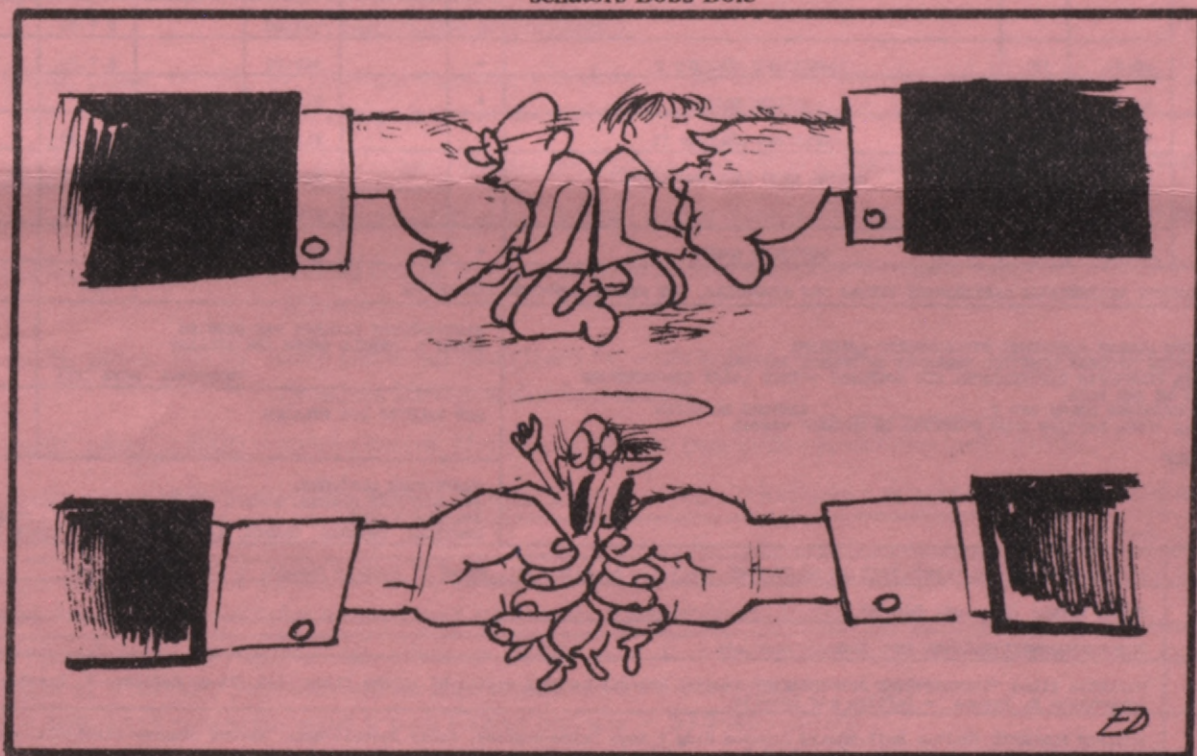
Darba sekā: ziņojumi, valdes vēlēšanas un pārrunas.

Piedalīties aicina

CENTRA VALDE

PĀRĒJIE ARĪ VAR, BET ES VARU LABĀKI
Viens no ASV prezidenta vēlēšanu favoritiem -
senators Bobs Dole

"Mūsu nākotne ir CEĻOS"

NOREXAM

1625 Duff Court, #411 Lachine, Québec, Canada H8S 1E5
Tel: (514) 637-9495 Fax: (514) 637-5295

- ◆ SAIŅI AR GAISA SATIKSMI.
- ◆ SŪTĪJUMI AR KUĢI.
Sūtām saiņus, komercpreci, mašīnas, iekārtas, darba galdus, būvmateriālus, mēbeles, pārtiku utt.
- ◆ SŪTĀM SAGATAVOTUS PĀRTIKAS SAIŅUS.
- ◆ GARANTĒTA UN APDROŠINĀTA DOLĀRU PIEGĀDE.

VISI SŪTĪJUMI NO MONTREALAS, GARANTĒJAM ZEMĀKĀS CENAS, ĪSĀKO PIEGĀDES LAIKU.

MĀRIS ĶEMZĀNS

SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDIS

Biežāk lietoto telpu adreses: Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marcil ielā.
Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Avenue, tālrunis 489-3224
Montrealas latviešu sabiedriskais centrs - 3955 Provost ielā, Lašinā, tālrunis 634-4082

- 10. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
- 17. martā, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
- 17. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
- 17. martā, plkst. 18:00, Latviešu centrā, Centra rikotais **St. Patrika dancis.** Skatiet paziņojumu 23. lpp.!
- 20. martā, plkst. 19:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra **kārtējā valdes sēde.**
- 21. martā, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **video filmas izrāde.**
plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **sanāksme un pilnsapulce.**
- 30. martā, plkst. 15:00, Latviešu centrā, **LNAK valde Montrealā.** Skatiet paziņojumu 22. lpp.!
- 30. martā, plkst. 17:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra **gada svētki.**
- 31. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes **Pūpolu svētdienas dievkalpojums ar dievgaldu.**

- 3. aprīlī, plkst. 16:00, Latviešu centrā, A/S "Bebri" **kārtējā sanāksme.**
- 4. aprīlī, plkst. 18:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes **Zaļās ceturtdienas dievkalpojums.**
- 5. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latv. ev.-lut. Trīsvienības draudzes **Lielās piektdienas dievkalpojums ar dievgaldu.**
- 7. aprīlī, plkst. 07:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes **Lielienu rīta dievkalpojums ar dievgaldu.** Sekos brokastis baznīcas pagraba telpās.
- 13. aprīlī, plkst. 16:00, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu Biedrības gadskārtējais **Aprīļa joks sarīkojums.**
- 14. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
- 14. aprīlī, plkst. 15:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra **gada sapulce.** Skatiet paziņojumu 23. lpp.!
- 21. aprīlī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
- 21. aprīlī, plkst. 15:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **gada svētki.**
- 28. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums.**

MLB Z 1996 III 1.050 e

Vēršam Jūsu uzmanību uz faktu, ka nevaram garantēt absolūtu SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀŽA pareizību. Neskaidrību gadījumos aicinām sazināties ar pasākumu organizētājiem. Pavaicājiet!

LAIPNI LŪDZAM IEVĒROT, ka, sākot ar 1996. gada 1. janvāri, MLB ZIŅOTĀJA abonementa maksa ir paugstināta uz \$ 30.00 (pensionāriem un kaŗa invalīdiem \$ 25.00) gadā.

- MLB ZIŅOTĀJA redakcijai tagad ir savs FAKSA numurs - 514-457-3496
- Šo MLB Ziņotāja numuru izdalām lasītājiem Montrealā uz rokas 7. martā un sekojošā nedēļas nogalē. Pārējos eksemplārus nododam Kanadas pastā 11. un 12. martā. Lūdzam ziņot par izdevuma nesapņemšanu, tāpat arī par katru adreses maiņu.
- Nokārtojiet abonementa maksu par tekošo gadu! Izmantojiet zemāk iespiesto formu. Paldies!

Redakcija

MLB ZIŅOTĀJA administrātorai un MLB kasierei A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Que, Canada H9R 2X5, ☎514-697-6624

Ar šo nosūtu MLB Ziņotāja abonementa samaksu par _____ gadu/iem (\$ 30.00 vai \$ 25.00)	\$ _____
Gaisa pasta piemaksu (ASV \$ 6.-, citos kontinentos \$ 20.-).....	\$ _____
Ziedoju tehnisko izdevumu segšanai	\$ _____
Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu remontiem.....	\$ _____
Dāvinu MLB Ziņotāju.....	\$ _____
LNAK dalības maksu (maksājot caur MLB \$ 10.-).....	\$ _____
MLB biedru maksu par 1995./6. darbības gadu (\$ 10.-)	\$ _____
Ziedojumu Montrealas latviešu biedrībai	\$ _____
Ziedojums Kopējam svētku sveicienam	\$ _____
Čekī rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda	Kopā \$ _____

**Goliger's
Travel**
SINCE 1955

Kravis Travel Services Ltd.

- Ceļojumi uz Latviju
vīzas, lidojumi,
auto īre un viesnīcas
- Jūsu ciemiņiem no Latvijas
kārtotam lidojumus
- Ekskursijas pa Latviju
sadarbībā ar Latvia Tours

Jūsu pārstāvis Jānis Kravis
(416) 924-6328

Cumberland Court,
99 Yorkville Ave.
Toronto, Ont. M5R 3K5
Fax (416) 924-5954

 LATVIA TOURS
Kanādas un Amērikas pārstāvji

1-800-268-7442

II starptautiskā mūzikas nometne jauniem mūziķiem

"Mūzika 20. gadsimtā"

notiks laikā no 30. jūnija līdz 7. jūlijam,
Ogrē, Latvijā.

Nometnes rīkošanā piedalās Latvijas Kultūras ministrija
un Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padome Kanādā

Dalības maksa US \$ 100.00

Reģistrēšanās: Dace Aperāne, 11 Cat Rocks Dr.,
Bedford, N. Y. 10506, USA ☎ 914-234-3339

Dalībnieku skaits ierobežots. Piesakieties!
Pieteikšanās termiņš - 1. maijs!

The II International Music Camp for young Musicians

"Music in 20th Century"

will take place from June 30 to July 7, 1996

in OGRE, Latvia

It is sponsored by the Ministry of Culture of Latvia and
by the Latvian Youth Song and Dance Festival in Canada

Participation Cost is US \$ 100.

Registration: Dace Aperane, 11 Cat Rocks Dr., Bedford,
N. Y. 10506, USA ☎ 914-234-3339

Space is limited. Please, register early!

COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE

Funeral Directors

- 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

FLOWERS
by
Laryanna

MAX-IMMO
Courtier En Immeubles

MLS

Uldis Lūsis, B. A.
Agent immobilier
☎514-488 7615

PAKALPOJUMI

nekustāmo īpašumu tirdzniecībā.
Zvaniet! - Tel. 514-488-7615

MLB ZIŅOTĀJS / ISSN 0227-2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

ADMINISTRĀTORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Quebec, Canada H9R 2X5

EKSPEDĪCIJA: Velta Ozols. DARBINIEKI: Elmārs Bārdiņš, Jānis Birze, Konstantīns Čaks, Imants Freibergs, Ludvigs Kalniņš, Anna Kreipāne, Marga Lūsis, Uldis Lūsis, Valdis Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Anna Skujiņa, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 30.00 gadā, MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem - \$ 25.00 gadā, gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 6.00, uz citiem kontinentiem \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtnīcas maksa - pret \$ 3.00 ziedojumu. PAZIŅOJUMU LAPPUŠU SLEJU MAKSAS: mazākais paziņojums \$ 20.00, 1/4 lpp. - \$ 30.00, 1/3 lpp. - \$ 35.00, pilna lpp. - \$ 65.00; paziņojumu sagatavošanas izdevumi - \$ 20.00; Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Vasaras mēnešos vai neparedzētos gadījumos iespējams dubultnumurs. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus īsināt. Raksti un vispārējas ziņas nepauz ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatus iztīrītajos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod vārds un uzvārds, pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Redakcija iesūtītos materiālus neuzglabā un nesūta atpakaļ. Anonīmus rakstus neievēro.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL

MARCH 1996 MARS

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfe, Qué, Canada H9X 2R2, ☎514-457-9832